

Rõuge valla rahvastikuproгноос ja võimalused elanike arvu mõjutamiseks

**Tellija: Rõuge Vallavalitsus
Täitja: OÜ Geomedia**

Rõuge 2021

Sisukord

Sisukord.....	2
1. Metoodika	4
2. Rõuge valla rahvastik ja selle territoriaalne paiknemine.....	5
3. Rahvastiku soo- ja vanuskoostis	6
3.1. Rahvastik paikkondades	9
4. Sündimus, suremus ja ränne.....	11
5. Rahvastikupoliitilised tegevused	16
5.1. Elukeskkonda, elanike heaolusse ja tervisesse panustamine.....	16
5.2. Elamukrandid noortele peredele.....	18
5.3. Ettevõtlusalade arendamine.....	18
6. Põhikoolilõpetajate haridustee.....	20
7. Kinnisvaraturg	22
8. Rahvastikuprognosis	23
8.1. Baasstsenaarium	25
8.2. Rändestsenaarium	26
8.3. Elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium	27
9. Rahva arvu mõjutavad meetmed ja nende rakenduskogemused.....	29
10. Rahvastikupoliitika soovitusel	33
Lisa 1. Rõuge valla asustusüksuste jagunemine paikkondadessel.....	36
Lisa 2. Rõuge valla rahvastikuprognosisi stsenaariumite arvutused.....	42

Käesoleva analüüsi fookuses on Rõuge valla rahvastikuprotsesside analüüs peale 2017. aasta haldusreformi. Koostatakse Rõuge valla elanike arvu prognoos aastaks 2040, milleks kasutatakse erinevaid stsenaariume. Samuti arutletakse võimaluste üle rahvastikuarengu mõjutamiseks vallas. Olukord on huvitav, sest COVID-19 on linnastumise trendi kõrval toonud päevakorda tasakaalustava tagasirände – suurlinnadesse koondunud elanikkonna suundumise väiksematesse linnadesse ja maapiirkondadesse. Rahvastiku tulevikuarvangu seisukohalt on sellises olukorras rahvastikuprognoosi koostamine keeruline, sest pole teada kas nende potentsiaal, kes soovivad maale elama minna, realiseerub. Pole selge, kas rändepööre toimib või tõi pandeemia maapiirkonna valiku turvalisema elukohana ajutiselt. Hinnanguliselt kasutas Eestis maale siirdumise võimalust ligi 60 tuhat inimest 2020. aastal¹. Siit jõuame ka elukohaandmete statistilise täpsuse juurde, kuivõrd inimeste registreeritud ja tegelik elukoht langevad kokku või lahknevad. Elukohaandmete tõesus on rahvastikuprognoosi üks aluseid.

Rõuge vald moodustus haldusreformi käigus 2017. aastal viie omavalitsusüksuse – Haanja, Misso, Mõniste, Rõuge ja Varstu – ühinemisel. Tegemist on Eesti lõunapoolseima vallaga, mis asub Võru maakonnas ning piirneb Läti Vabariigi ja Vene Föderatsiooniga. Rõuge valla pindala on ligikaudu 933 km², mis moodustab 34 protsenti Võru maakonna pindalast. Rõuge vald on keskuste võrgustikul toimiv suure territooriumiga omavalitsusüksus. Keskuspiirkonnad on Rõuge, Kuutsi-Mõniste-Varstu, Haanja ja Misso. Rahvastiku arvu muutused keskustes ja tagamaal, elanike vananemine ning piirkondlikud arenguerisused on toonud kaasa kohalike eripäradega suurema arvestamise vajaduse valla juhtimises, sh taristu rajamises ja teenuste osutamises.

Rahvastiku areng seab olulisi väljakutseid Rõuge valla jätkusuutlikkusele. Paratamatult tekib küsimus, et mida Rõuge vald saab oma tegevusega rahvastiku arengus soovitud suunas muuta. Kuna sündimus ja suremus on raskesti mõjutatavad, siis loomuliku iibe osas on vallal raske kiiresti suuri positiivseid muutusi esile kutsuda. Samas võivad kohalikud omavalitsused läbi elukeskkonna parandamise, noorte perede toetuste, tervisedenduse jms kaudu protsesse mõjutada. Analoogiline seis on ka rändega. Kuigi rände kaudu on muutuste esilekutsumise võimalused rahvastikus kiiremad, mis võivad tuua kaasa elanike arvu kasvu, vanuskoostise noorenemise, töökohtade läbi pendelrände vähenemise jms. Paljud vallad ja linnad viivad aasta lõpul läbi elanikuks registreerimise kampaaniaid. Nende analüüs näitas, et kampaaniad omavad mõju elanike registrisse juurde saamisel. Samuti näitas analüüs, et see mõju on küllalt suur: paneelregressiooni kohaselt suureneb registreeritute arv kampaaniakuul rohkem kui poole võrra (52,7%) võrreldes kuudega, mil kampaaniaid ei korraldata². Saadud tulemuse tõlgendamisel on tarvis silmas pidada kahte asjaolu. Esiteks, me ei tea, kui

¹ Raagmaa, G. Õnnelikuna hallis novembris. Postimees, 24.11.2020.

² Noorkõiv, R., Klesment, M., Puur, A (2021). Rahvastikuregister ja elanikuks registreerimise kampaaniad. Artiklite kogumik Eesti omavalitsuspäev. Ajaloost sündinud – teel tulevikku. Lk. 205-211.

paljudel juhtudel on tegemist tõepoolest reaalse sisserändega ja kui paljudel juhtudel registris oleva elukoha muutmisega, näiteks inimene elas omavalitsuses juba varem, aga kampaania kallutas teda ametlikult elukohta registreerima.

Käesolev analüüs koosneb 10 osast. Esimene osa keskendub metoodikale ja andmete allikatele. Teine, kolmas ja neljas osa avavad haldusreformi järgseid rahvastikuprotsesse Rõuge vallas. Viiendas osas keskendutakse Rõuge valla sisestele arengutele ja poliitikatele, mis mõjutavad ka rahvastiku arengut. Kuuendas osas on ülevaade Rõuge valla põhikoolide lõpetajate edasisest haridusest. Seitsmendas osas antakse ülevaade valla kinnisvaraturust. Kaheksandas osas esitatakse Rõuge valla rahvastikuprognosis kasutades kolme stsenaariumi. Üheksandas peatükis on lühiülevaade avaliku sektori poolt kasutatavast praktikast elanike arvu mõjutamiseks. Töö viimases osas esitatakse soovitusel rahvastikupoliitika meetmeteks Rõuge vallas. Lisas 1 tuuakse välja asustusüksuste jaotus paikkondadeks. Lisas 2 esitatakse stsenaariumite arvutuse tulemused.

Täname kõiki Rõuge vallavalitsuse töötajaid, kes osalesid stsenaariumite arutelus ja aitasid kaasa töö valmimisele.

1. Metoodika

Rahvastikuprognosisi algandmed pärinevad rahvastikuregistrist ja jooksvast rahvastikustatistikast. Iseloomustatakse Rõuge valla haldusreformi järgseid rahvastikuprotsesse. Rahvastiku soo-vanuskoostris on fikseeritud rahvastikuregistri andmetel 2021. aasta seisuga. Prognosisi aluseks on vanusnihke meetod, mille aluseks on Rõuge valla elanike tänane sooline ja vanuseline koosseis. Prognosis põhineb sündimuse, suremuse ja rände mudelitel. Keskseteks näitajateks on sündide arv ühe fertiilses eas naise kohta, oodatav eluiga, rändes osalejate vanusjaotus ja rändesaldo.

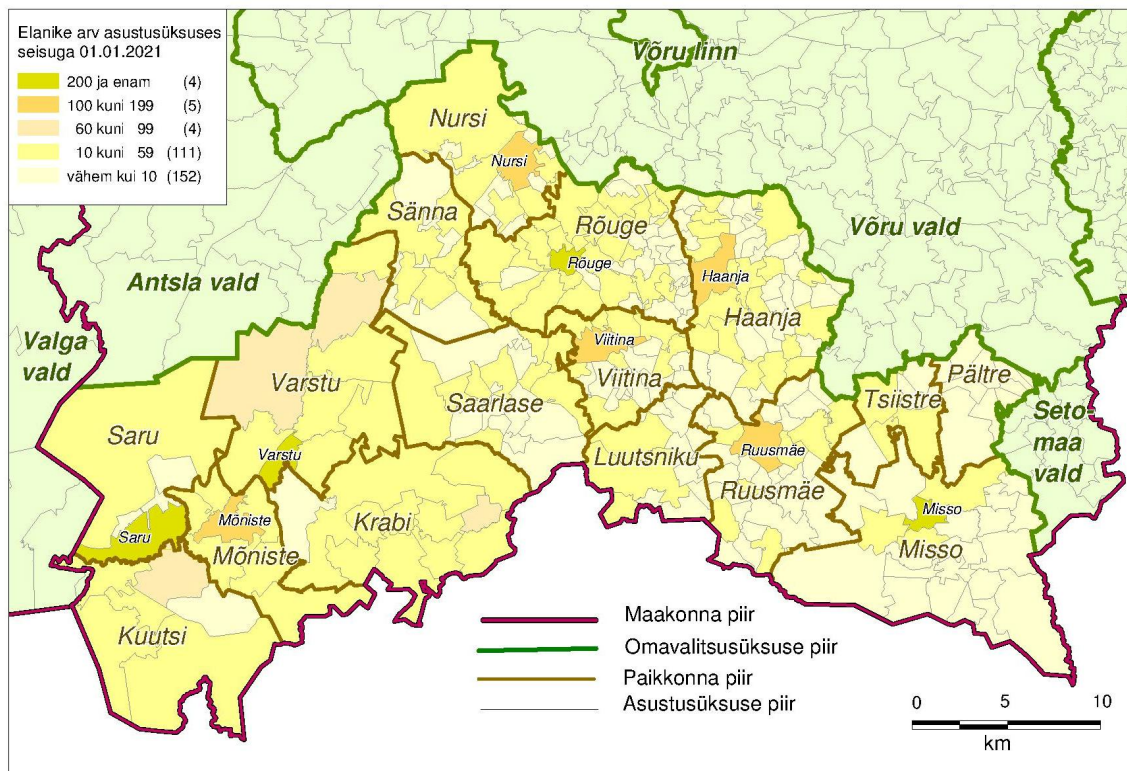
Prognosisperioodi pikkuseks on aasta 2041. Prognosisis tuuakse välja oodatav elanike arv viie aastase sammuga, seega aastatel 2026, 2031, 2036 ja 2041. Vanuselise koosseisu muutusi nendel aastatel näidatakse 5-aastaste vanuserühmade kaupa. Samuti antakse ülevaade rahvastikust paikkondade põhjal, mille tarvis töödeldi elanike andmeid asustusüksuste lõikes. Algandmed pärinevad rahvastikuregistrist ja Statistikaametist. Samuti kasutatakse töös teiste riiklike registrite andmeid, millele tekstis viidatakse. Rahvastikupoliitika meetmete puhul toetutakse kirjandusele ja varasematele kogemustele.

Koostati kolm rahvastikuprognosisi stsenaariumi: baasstsenaarium, rändestsenaarium ja elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium. Baasstsenaarium näitab, milliseks kujuneks Rõuge valla elanike arv ning soo- ja vanuskoostris praeguse sündimuse- ja suremuse jätkudes. Tegemist on nõ kinnise stsenaariumiga, kus rände mõju ei arvestata. Rändestsenaarium ja elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium võtavad arvesse nii loomulikke kui rändelist liikumist, seda erinevaid intensiivsusi arvestades. Nende

stsenaariumite tarvis analüüsiti Rõuge valla arengulisi dokumente, planeeringuid, põhikoolide lõpetajate edasiõppimist ja kinnisvaraturgu. Samuti toimus seminar Rõuge vallavalitsuse töötajatega, mille raames käsitleti rahvastikuarengut mõjutavaid meetmeid, nende kasutamist Rõuge valla poliitikas ning arutati rahvastiku arengu stsenaariumite koostamisega seondavat.

2. Rõuge valla rahvastik ja selle territoriaalne paiknemine

Rõuge vald moodustati 2017. aastal senise Haanja valla, Misso valla, Mõniste valla, Rõuge valla ja Varstu valla ühinemisel. Rõuge valla pindala on 933 km². Haldusterritoriaalse korralduse muutmise käigus moodustatud Rõuge valla piiriks on endise Haanja valla, Misso valla, Mõniste valla, Rõuge valla ja Varstu valla piir, välja arvatud nende omavahelises osas. Vastavalt ühinemislepingule on vallavolikogu ja -valitsuse juriidiliseks asukohaks Rõuge alevik, endistesse vallakeskustesse on moodustatud teenuskeskused kui territoriaalsed struktuuriüksused. Rõuge valla teenuskeskused toimivad Haanja külas, Misso alevikus, Mõniste külas ja Varstu alevikus. Rõuge valla administratiivpiirid, paikkondade piirid ja elanike arv asustusüksustes on esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Rõuge valla piirid, paikkondade piirid ja elanike arv asustusüksustes 2021. aastal (allikas: Rõuge VV, Rahvastikuregister)

Rõuge vald asub Kagu-Eestis, Võru maakonna lõunaosas. Võru maakonnas on haldusreformi järgselt viis omavalitsust: Antsla, Rõuge, Setomaa ja Võru vallad ning Võru linn. Rõuge valla naabriteks on Valga maakonnast Valga vald ja Võru maakonnast Antsla vald, Võru vald ja Setomaa vald. Võru maakonna suurim haldus- ja teeninduskeskus on Võru linn ning maakonna elanikud kasutavad Võru linna teenuseid ja infrastruktuuri. Teist sama mõjukusega keskuslinna Võru linna kõrval maakonnas ei ole.

Rõuge valla administratiivseks keskuseks on Rõuge alevik, mis asub maakonnakeskusest Võru linnast 16 km kaugusel. Valla lõuna- ja idaosas kulgeb ääremaaliste alade vöönd. Statistikaameti andmetel oli keskmine asustustihedus vallas 2021. aasta alguse seisuga 5,6 in/km², mis on väikseim näitaja Võrumaal. Valla territooriumil on 276 asustusüksust: kolm alevikku (Rõuge alevik, Misso alevik, Varstu alevik) ja 273 küla. Rahvastikuregistris on 2021. aastal registreeritud elanikega asulaid 259, neist 17 küla (6,2%) on püsivalt asustamata. Vallale on iseloomulikud väikekülad: 2021. aastal on 1-10 elanikuga 144 küla (52%) ja 11-30 elanikuga 83 küla (30,0%). Üle 100 elanikuga on vallas 9 asulat: lisaks Rõuge, Misso ja Varstu alevikele Haanja, Nursi, Ruusmäe, Viitina, Mõniste ja Saru külad.

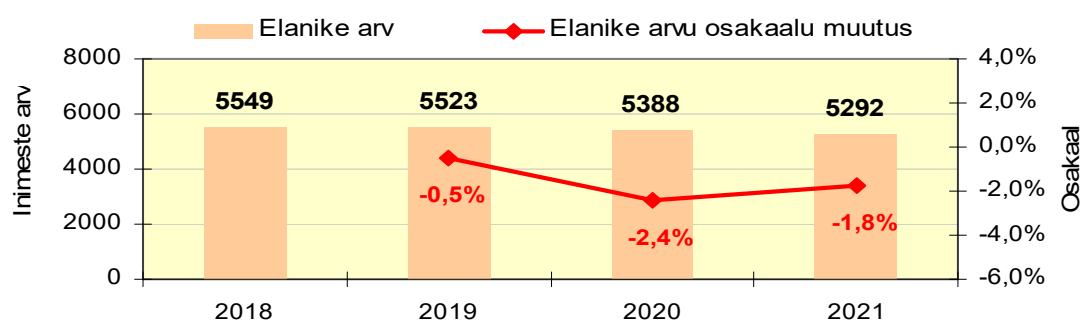
Võru maakonnaplaneeringuga on määratud maakonna erinevate keskuste hierarhia. Rõuge vallas paiknevad järgmised keskused: kohalikud keskused on Rõuge, Haanja ja Misso ja koostoimivad keskused Varstu-Mõniste-Kuutsi. Lähikeskused, ehk keskused, mille roll on oluline üksikute kodulähedaste teenuste pakkumisel, on Sänna, Nursi, Kuutsi, Kabi, Viitina ja Ruusmäe.

2009. aastal koostatud Võru maakonna sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneeringus eristatakse Rõuge vallas 16 paikkonda. Paikkonnad on elanike ühtsustundel ja piirkondlikul samastumisel põhinevad väiksemad piirkonnad, mille elanikud kasutavad teenuste kättesaamiseks enam-vähem samu keskusi. Rõuge valla alevike ja külade jagunemine paikkondadesse on ära toodud lisas 1. Paikkondade piirid on 2021. aastal korrigeeritud Rõuge vallavalitsuse poolt, kuna võrreldes 2009. aastaga on mitmed külad liidetud, on muudetud külade nimesid jne.

3. Rahvastiku soo- ja vanuskoostis

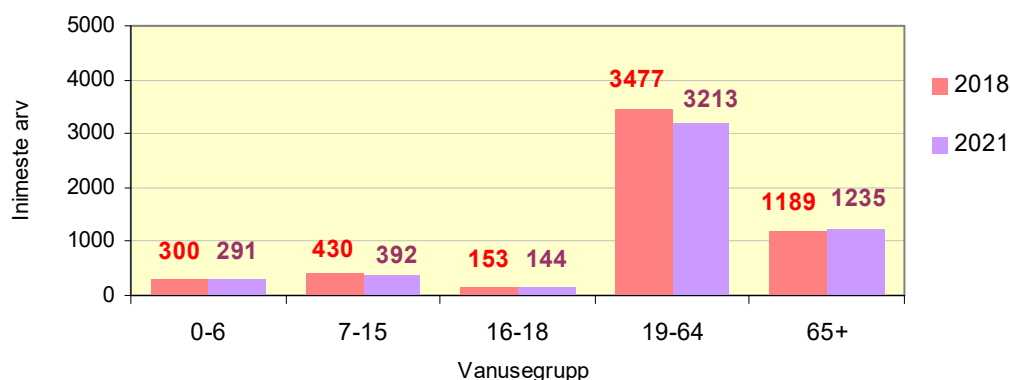
Rahvastikuregistri andmetel elas Rõuge vallas seisuga 01.01.2021 kokku 5292 inimest. Üle 200 elanikuga asulates (Rõuge alevik, Varstu alevik, Misso alevik ja Saru küla) elab kokku 1154 inimest, mis moodustab 21,8% rahvastikust.

Elanike arv Rõuge vallas on ajavahemikul 2018-2021 näidanud kerget langustrendi, keskmine vähenemine aastas 1,6%. Aastate lõikes vähenes rahvastiku arv ebaühtlaselt: 2018 ja 2019 aastate võrdluses vähenes elanike arv vaid -0,5%, 2019 ja 2020 võrdluses -2,4% (joonis 2).

Joonis 2. Elanike arvu dünaamika Rõuge vallas 2018-2021 seisuga 01.01 (allikas: Rahvastikuregister)

Perioodil 2018-2021 vähenes rahvastikuregistri andmetel elanikkond Rõuge vallas kokku 257 inimese võrra ehk 4,6%. Vanusegruppide lõikes suurenes 2018-2021 elanike arv vanusegrupis 65+ (suurenemine 3,9%), ülejäänud vanusegruppides elanike arv vähenes. Vanusegruppide lõikes vähenes kõige enam 7-15-aastaste laste arv, vähenemine 8,8%; vanusegrupis 19-64 vähenes elanike arv 7,6%, vanusegrupis 16-18 vähenes 5,9% ja 0-6-aastaste laste arv vähenes 3,0% (joonis 3).

Joonis 3. Elanike arvu muutus Rõuge vallas 01.01.2018 ja 01.01.2021 võrdluses vanusegruppide lõikes (allikas: Rahvastikuregister)

2021. aasta 1. jaanuari seisuga oli rahvastikust 64,5% tööealised (vanus 15-64), 12,0% tööeast nooremad ja 23,5% tööeast vanemad (vanus 65+). Eesti näitajad olid samal ajal 63,2%, 16,4% ja 20,3%.

Tabelis 1 on välja toodud näitajad, mis iseloomustavad Rõuge valla rahvastiku vanusstruktuuri 2021. aasta alguse seisuga seitsme vanusegrupi lõikes.

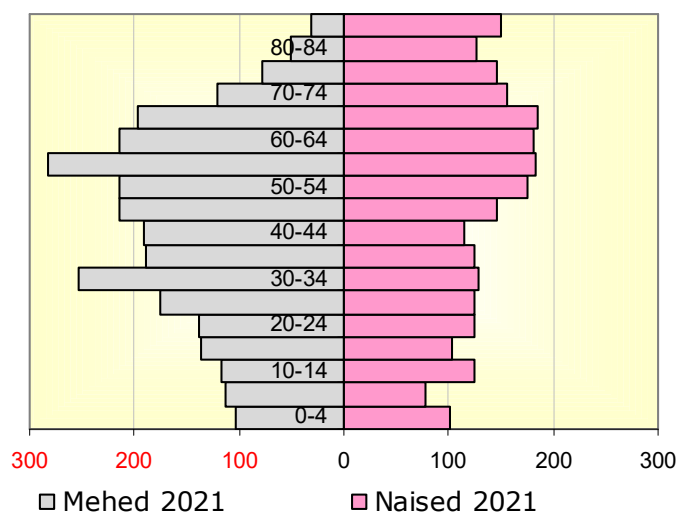
Tabel 1. Rõuge valla rahvastik 01.01.2021 vanusegruppide lõikes (allikas: Rahvastikuregister)

Vanuse-grupp	Arv 2018			Osakaal
	Mehi	Naisi	Kokku	
65 +	477	765	1242	23,5%
55 – 64	498	365	863	16,3%
26 – 54	1217	786	2003	37,8%

19 – 25	185	172	357	6,7%
16 – 18	80	64	144	2,7%
7 – 15	205	187	392	7,4%
0 – 6	156	135	291	5,5%
Kokku	2818	2474	2592	100%

Rahvastikuandmed näitavad, et lisaks pensioniealiste elanike Eesti keskmisest suuremale osakaalule rahvastikust (23,5%), on suure osakaaluga ka peatselt tööturult väljuvad vanuses 55-64 (16,3%).

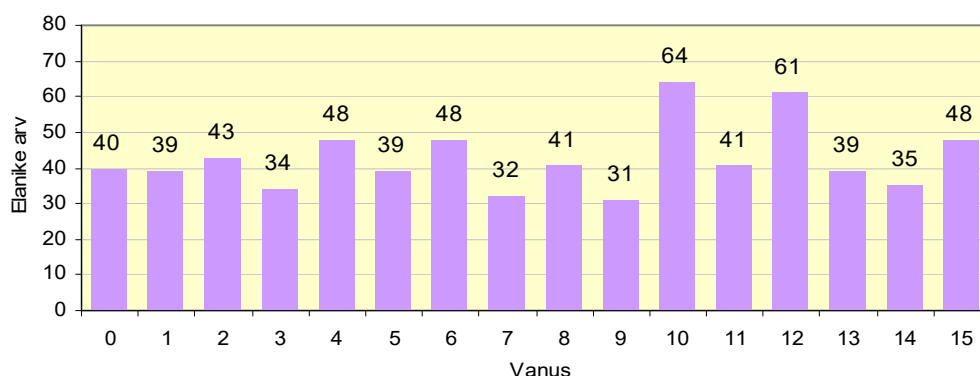
2021. aastal on Rõuge vallas suurima arvukusega vanuserühm tööealised vanuses 55-59 (466), järgnevad vanusegrupid 60-64 (397), 50-54 (389) ja 65-69 (381). Kõige väiksemaarvulised vanusegrupid on 80-84 (178), 85+ (182), 5-9 (191) ja 0-4 (204) (joonis 4).

Joonis 4. Rahvastiku soolis-vanuseline struktuur Rõuge vallas 01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)

2021. aastal on Rõuge vallas mehi rohkem kui naisi, vastavalt 53,3% ja 46,7% elanikkonnast. Ennekõike tuleneb see meeste ja naiste keskmise eluea erinevusest, mis omakorda põhjustab üksi elavate leibkondade arvu kavu eakate hulgas. Vanusegruppide lõikes on märgatav sooline ebaproportsionaalsus: vanuses 75-79 on naiste osakaal 65,6%, vanuses 75+ on naiste osakaal üle 70%. Samal ajal on noorte vanusegrupis 30-34 naiste osakaal vaid 33,7% (vanuses 30-34 elab vallas kokku 254 meest ja 129 naist). Põhjuseks võib olla asjaolu, et peale õpingute lõppu naasevad mehed pigem oma kodukohta, naised seevastu kas liiguvad õpingute lõppedes edasi elukaaslase elukohta või leiavad töökoha suurlinnades. Ka vanusegruppides 35-39 ja 40-44 on naiste osakaal alla 40%, vastavalt 39,9% ja 37,6%.

Võttes arvesse lasteaia ja koolikohtade vajaduse perspektiivi on joonisel 5 esitatud vallas elavate laste arv vanuses 0-7 ühe aasta kaupa (01.01.2021).

Joonis 5. 0-15- aastaste laste arv Rõuge vallas seisuga 01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)

2021. aasta alguse seisuga elab Rõuge vallas 291 last vanuses 0-6. Vanuse lõikes on kõige rohkem 4-ja 6-aastaseid lapsi, kummaski vanuserühmas 48 last; kõige väiksem on 3-aastaste laste vanusegrupp (34 last), mis on võrreldes 6-aastastega 19% väiksem. Põhikooliealisi lapsi vanuses 7-15 elab vallas kokku 392 last. Suurimad vanusegrupid on 10- ja 12-aastased, kummaski on üle 60 lapse; väikseim vanusegrupp on 9-aastased, kokku 31 last, mis on võrreldes 10- ja 12-aastaste laste arvuga 50% väiksem. 7-aastaseid lapsi elab vallas 32. Kuna laste arvud „lainetavad“ on see väljakutse haridusasutustele lasteaija ja koolikohtade ning kvaliteetsete õpitingimuste tagamiseks.

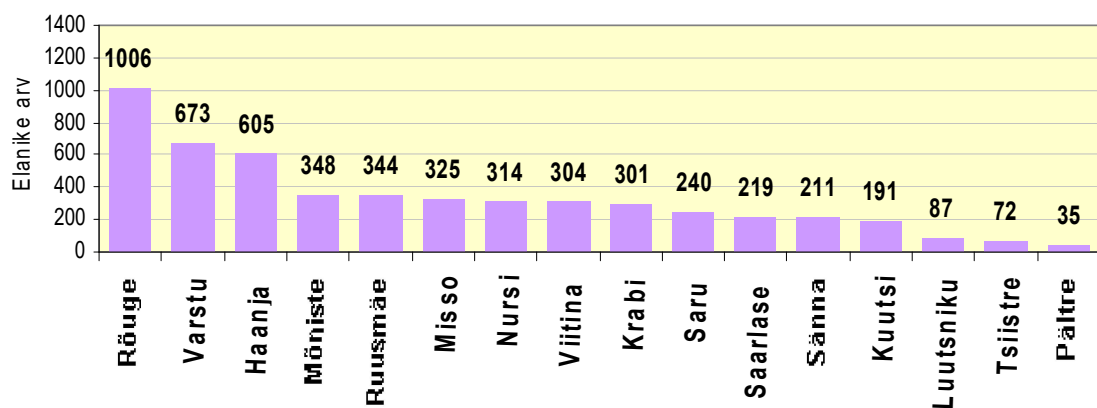
Elanikkonna vanusstruktuuri iseloomustavad järgmised näitajad: demograafiline tööturusurve indeks, ülalpeetavate määr ja taastootmispotentsiaal. Rõuge vallas oli 2021. aasta alguse sisuga tööturusurve indeks 0,46, mis tähendab, et vallas oli ühe lähiaastatel tööturult lahkuja kohta 0,46 tööturule sisenejat. Ülalpeetavate määr oli vallas 54,96%, mis näitab, et piirkonnas on 100 tööealise elaniku kohta 54,96 ülalpeetavat. Rahvastiku taastootmispotentsiaali väljendab 15-49-aastaste naiste arv jagatuna elanike arvuga ja see on üks sündide arvu kujundav tegur. Rõuge vallas oli näitaja 0,16 seisuga 01.01.2021 (tabel 2).

Tabel 2. Demograafilised näitajad Rõuge vallas seisuga 01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)

Demograafiline näitaja	2021
Tööturusurve indeks	0,46
Ülalpeetavate määr	54,96%
Taastootmispotentsiaal	0,16

3.1. Rahvastik paikkondades

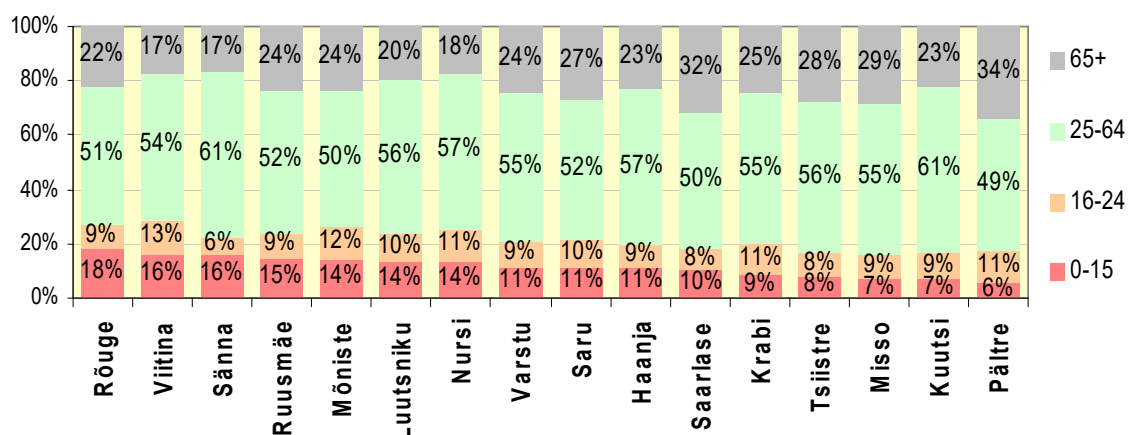
Rõuge vallas on 16 paikkonda, kus rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 01.01.2021 kokku 5275 elanikku (joonis 6). 17 inimese elukoht on rahvastikuregistrisse kantud valla täpsusega (elukohaks Rõuge vald).

Joonis 6. Elanike arv Rõuge valla paikkondades 01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)

Suurima elanike arvuga on Rõuge paikkond, kus 2021. aasta alguse seisuga elas rahvastikuregistri andmetel 1006 inimest. Järgnesid üle 600 elanikuga Varstu (673) ja Haanja (605). Elanike arvuga vahemikus 300 - 400 on vallas kuus paikkonda ja 190 - 250 elanikuga on neli paikkonda. Kolmes paikkonnas elab alla 100 inimese, nendest väikseima elanike arvuga on Pältre, kus elab veidi üle 30 inimese.

Noor elanikkond on Rõuges, Viitinas, Mõnistes ja Nursis, kus 0-25-aastased elanikud moodustavad elanikkonnast 25% ja enam. 65+ vanusegrupp on suurima osakaaluga Pältre (34%), Saarlase (32%), Misso (29%) ja Tsiistre (28%) paikkondades.

Joonis 7. Elanike vanusstruktuur Rõuge valla paikkondades 01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)

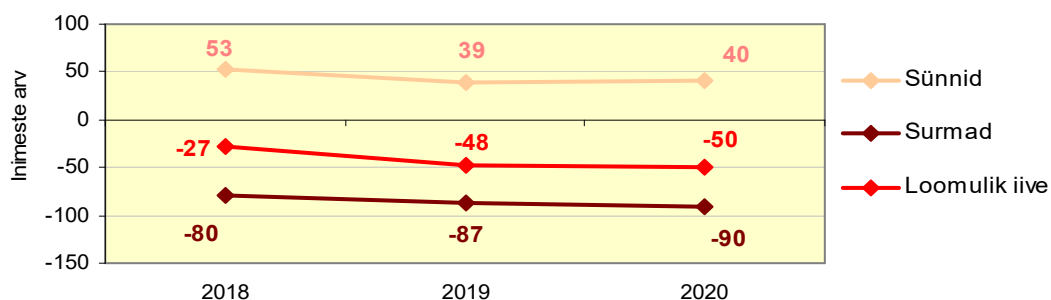
Seisuga 01.01.2018 elas rahvastikuregistri andmetel Rõuge valla paikkondades kokku 5507 inimest. 42 elanikku oli registrisse kantud valla täpsusega, elukohaks Rõuge vald. Perioodil 2018-2021 vähenes paikkondade lõikes elanike arv 14-nes paikkonnas, kahes paikkonnas elanike arv suurenes (Nursi ja Viitina). Elanike arv vähenes kõige enam Pältre, Saru ja Säna paikkondades (vähenemine enam kui 10%). Elanike arv paikkondades vanusegruppide lõikes on esitatud tabelis 3

**Tabel 3. Rõuge valla elanikud paikkondades vanusegruppide lõikes 2018 ja 2021 seisuga
01.01.2021 (allikas: Rahvastikuregister)**

Paikkond	2018					2021					Muutus
	0-15	16-18	19-64	65+	Kokku	0-15	16-18	19-64	65+	Kokku	
Rõuge	179	29	628	209	1045	181	28	571	226	1006	-3,7%
Varstu	89	18	448	151	706	76	23	410	164	673	-4,7%
Haanja	70	13	398	134	615	67	16	383	139	605	-1,6%
Mõniste	53	6	227	81	367	49	10	205	84	348	-5,2%
Ruusmäe	50	12	217	82	361	50	9	202	83	344	-4,7%
Misso	19	6	218	98	341	24	6	201	94	325	-4,7%
Nursi	49	8	200	53	310	43	12	204	55	314	1,3%
Viitina	44	15	189	50	298	49	12	190	53	304	2,0%
Krabi	32	10	213	61	316	27	5	195	74	301	-4,7%
Saru	35	10	162	67	274	27	8	140	65	240	-12,4%
Saarlase	29	6	124	67	226	22	5	122	70	219	-3,1%
Sänna	35	5	161	36	237	34	1	140	36	211	-11,0%
Kuutsi	15	6	132	50	203	14	3	131	43	191	-5,9%
Luutsniku	14	4	52	23	93	12	2	56	17	87	-6,5%
Tsiistre	7	2	50	15	74	6	1	45	20	72	-2,7%
Pältre	6	1	25	9	41	2	3	18	12	35	-14,6%
Kokku	726	151	3444	1186	5507	683	144	3213	1235	5275	
Rõuge vald	4	2	33	3	42	0	0	10	7	17	
Rõuge vald kokku	730	153	3477	1189	5549	683	144	3223	1242	5292	-4,6

4. Sündimus, suremus ja ränne

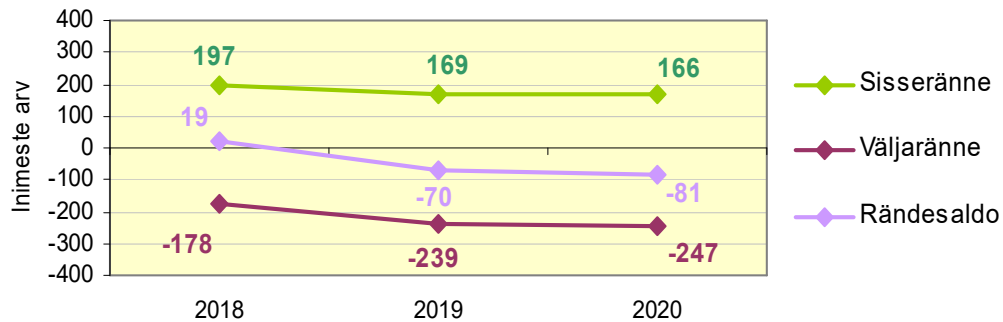
Elanike loomulik iive on negatiivne juba pikemat aega nii Võru maakonnas kui Rõuge vallas. Loomuliku iive näitajad Rõuge vallas perioodil 2018-2020 on esitatud joonisel 8.

Joonis 8. Loomulik iive Rõuge vallas 2017-2021 (allikas: Statistikaamet)

Keskmiselt sündis perioodil 2018-2020 vallas igal aastal 44 last ja suri 85 inimest. Positiivse loomuliku iive saavutamiseks peaks sündide arv aastas suurenema ligi 2 korda, see on 87 sünnini aastas.

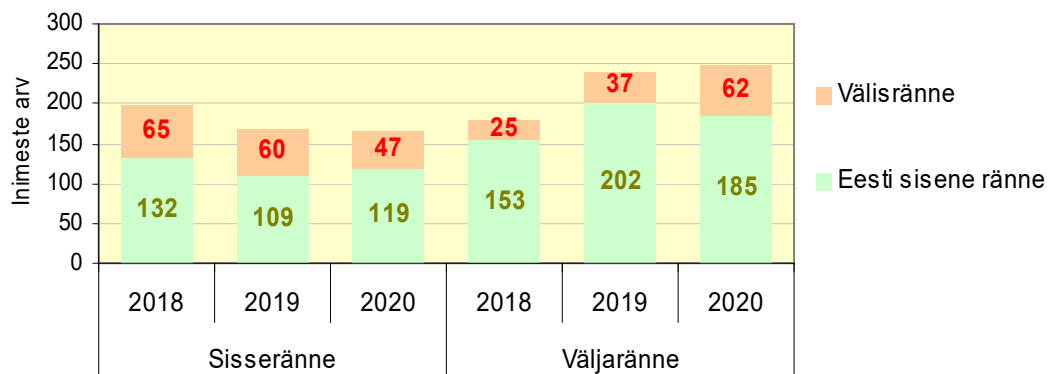
Rände osas oli aastatel 2019-2020 Rõuge vallas rändesaldo negatiivne, 2018. aastal positiivne (joonis 9). Sisseränne valda oli aastatel 2018-2020 keskmiselt 177 inimest aastas, välja rändas keskmiselt 220 inimest aastas.

Joonis 9. Ränne Rõuge vallas 2018-2020 (allikas: Statistikaamet)

Analüüsid rahvastiku vähenemise põhjuseid Rõuge vallas aastatel 2018-2020 loomuliku iibe ja rändesaldo näitajate alusel, saab väita, et negatiivne loomulik iibe ja negatiivne rändesaldo mõjutasid rahvastiku vähenemist võrdsest: negatiivse loomuliku iibe tõttu vähenes elanikkond sellel ajaperioodil 125 elaniku võrra ja negatiivse rändesaldo tõttu 132 inimese võrra.

Ränne koosneb siserändest ja välisrändest. Siserände korral vahetatakse elukohta riigisiselt, välisrände puhul vahetatakse elukohta riigist väljapool. Rõuge vallas oli aastatel 2018-2020 väljapoolt Eestit sisserändajate osakaal 32% ja väljarändes väljapool Eestit elama asunute osakaal 18% kogurändest (joonis 10). Seega näitavad andmed, et Rõuge vallas on välisrände osas rändesaldo kergelt positiivne ning negatiivne rändesaldo on tingitud Eesti sisest rändest.

Joonis 10. Sisseränne ja välisränne Rõuge vallas 2018-2020 (allikas: Statistikaamet)

Kuna Eesti sisene ränne mõjutab oluliselt Rõuge valla elanike arvu, siis järgnevalt esitatakse detailne rändeanalüüs perioodil 2018-2020. Andmed pärinevad Statistikaametist.

Aastatel 2018-2020 rändas Rõuge valda sisse 360 inimest, nendest 189 (53%) mehed ja 171 naised (47%). Sisseränne Rõuge valda toimus peamiselt kolmest maakonnast: Võrumaalt (43%), Harjumaalt (25%) ja Tartumaalt (17%). Nende kolme maakonna elanikud moodustasid 85% Rõuge valda sisserändajatest. Sisserändajad olid peamiselt keskuslinnade elanikud: Võru maakonnast sisserändajatest moodustasid Võru linna elanikud 60%, Tartu maakonnast sisserändajatest olid 82% Tartu linna elanikud ja Harju maakonnast 71% Tallinna elanikud (tabel 4).

Tabel 4. Sisseränne Rõuge valda 2018 -2020 maakondade lõikes (allikas: Statistikaamet)

Maakond	M	N	Kokku	Osa- kaal	KOV	M	N	Kok- ku	Osa- kaal
Võrumaa	74	82	156	43,3%	Sh Võru linn	47	46	93	59,6%
Harjumaa	51	38	89	24,7%	Sh Tallinn	37	26	63	70,8%
Tartumaa	37	24	61	16,9%	Sh Tartu	31	19	50	82,0%
Valgamaa	6	7	13	3,6%					
Põlvamaa	5	5	10	2,8%					
Pärnumaa	2	5	7	1,9%					
Viljandimaa	2	5	7	1,9%					
Saaremaa	3	2	5	1,4%					
Ida-Virumaa	2	2	4	1,1%					
Järvamaa	3	0	3	0,8%					
Raplamaa	2	0	2	0,6%					
Lääne-Viru	2	0	2	0,6%					
Läänemaa	0	1	1	0,3%					
Kokku	189	171	360	100%		115	91	206	57,2%

Aastatel 2018-2020 rändas Rõuge vallast välja 540 inimest, nendest 256 meest (47%) ja 284 naist (53%). Sarnaselt sisserändele, toimus väljaränne põhiliselt (84,4%) kolme maakonda: Võru maakonda (42,8%), Tartu maakonda (23,7%) ja Harju maakonda (18,0%). Analoogselt sisserändele, toimus ka väljaränne suuremas osas kolme maakonna keskuslinnadesse (tabel 5).

Tabel 5. Väljaränne Rõuge vallast 2018-2020 maakondade lõikes (allikas: Statistikaamet)

Maakond	M	N	K	Osa- kaal	KOV	M	N	K	Osa- kaal
Võrumaa	106	125	231	42,8%	Sh Võru linn	62	74	136	58,9%
Tartumaa	57	71	128	23,7%	Sh Tartu linn	40	52	92	71,9%
Harjumaa	50	47	97	18,0%	Sh Tallinn	32	34	66	68,0%

Maakond	M	N	K	Osa- kaal	KOV	M	N	K	Osa- kaal
Valgamaa	12	11	23	4,3%					
Põlvamaa	11	9	20	3,7%					
Viljandimaa	6	5	11	2,0%					
Jõgevamaa	3	5	8	1,5%					
Pärnumaa	3	3	6	1,1%					
Ida-Virumaa	1	3	4	0,7%					
Lääne-Virumaa	3	1	4	0,7%					
Raplamaa	1	2	3	0,6%					
Järvamaa	1	1	2	0,4%					
Saaremaa	1	1	2	0,4%					
Hiiumaa	1	0	1	0,2%					
Kokku	256	284	540			134	160	294	54,4%

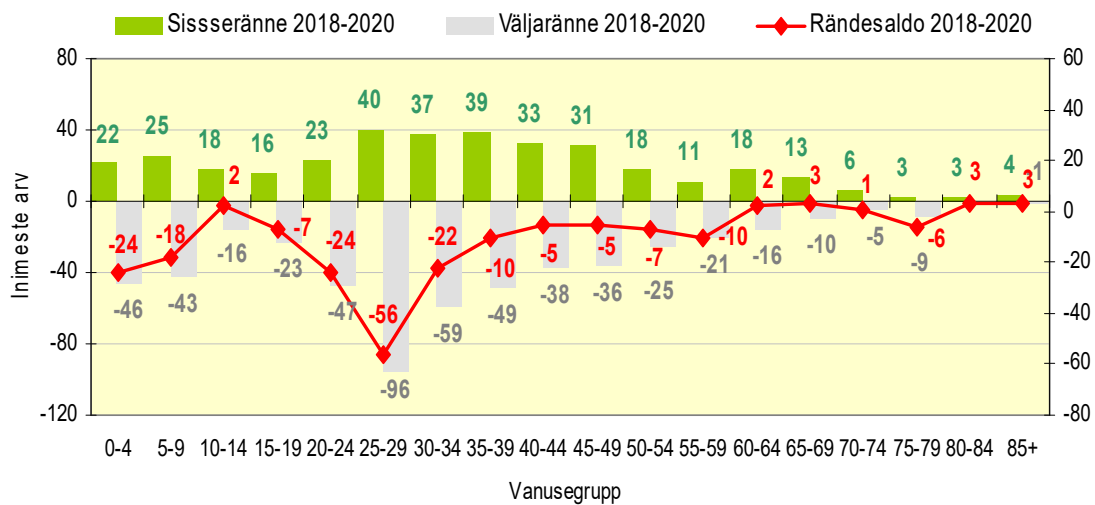
Rändesaldo Rõuge vallas aastatel 2018-2021 oli 180 inimest, neist 150 (83,3%) rändas välja Võru, Tartu ja Harju maakonda. Andmed näitavad, et Harju maakonnaga oli sisse- ja väljaränne siiski suhteliselt tasakaalus ja Rõuge vald kaotas elanikke peamiselt Võru maakonnale (Võru linn ja vald) ning Tartu maakonnale (Tartu linn). Soolises lõikes rändas vallast välja rohkem naisi kui mehi, eriti suur oli naiste osakaal väljarändes Tartu maakonda (70%)(tabel 6).

Tabel 6. Rõuge valla ränne 2018-2020 (allikas: Statistikaamet)

Maakond	Sisseränne			Väljaränne			Rändesaldo		
	M	N	Kokku	M	N	Kokku	M	N	Kokku
Võrumaa	74	82	156	106	125	231	-32	-43	-75
Tartumaa	37	24	61	57	71	128	-20	-47	-67
Valgamaa	6	7	13	12	11	23	-6	-4	-10
Põlvamaa	5	5	10	11	9	20	-6	-4	-10
Harjumaa	51	38	89	50	47	97	1	-9	-8
Jõgevamaa	0	0	0	3	5	8	-3	-5	-8
Viljandimaa	2	5	7	6	5	11	-4	0	-4
Lääne-Virumaa	2	0	2	3	1	4	-1	-1	-2
Raplamaa	2	0	2	1	2	3	1	-2	-1
Hiiumaa	0	0	0	1	0	1	-1	0	-1
Ida-Virumaa	2	2	4	1	3	4	1	-1	0
Pärnumaa	2	5	7	3	3	6	-1	2	1
Järvamaa	3	0	3	1	1	2	2	-1	1
Läänemaa	0	1	1	0	0	0	0	1	1
Saaremaa	3	2	5	1	1	2	2	1	3
Kokku	189	171	360	256	284	540	-67	-113	-180

Vanusegruppide lõikes rändas 2018-2020 Rõuge valda sisse kõige enam inimesi vanuses 25-39. Väljarändes domineeris vanusegrupp 25-29. Selles vanuses oli väljaränne 50%

suurem kui vanusegruppides 20-24 ja 35-34 ning 40% suurem kui vanusegrupis 30-34 (joonis 11).

Joonis 11. Sisseränne, väljaränne ja rändesaldo Rõuge vallas vanusegruppide lõikes 2018-2020 (allikas: Statistikaamet)

Töötamise registrisse oli 2019. aastal Rõuge vallast registreeritud 2411 töötajat, kellest kodumavalitsuses töötas 903 (37,5%) inimest. Neist mehi 428 ja naisi 475. Võru maakonna teistes omavalitsusüksustes käis tööl 776 Rõuge valla töötajat. Rõuge valla elanikest töötas oma maakonnas 69,6% (1679). Väljapool Võrumaad töötas 732 Rõuge valla elanikku (30,4%), kellest Tallinnas 252 ja Tartus 236.

Töötajate seas oli juhte 180, sh Rõuge vallas töötas neist 77 (42,8%). Tippspetsialiste oli töötajaskonnas 339, kellest Rõuge vallas töötasid 107 (31,6%). Rõuge valla töötajate vanusjaotust iseloomustab tabel 7.

Tabel 7. Töötajate vanusjaotus Rõuge vallas (allikas: Töötamise register, Statistikaamet)

	Kuni 29 arv/%	30-49 arv/%	50-64 arv/%	65+ arv/%	kokku arv/%
Töötajad, kes töötavad kodumavalitsuses	79/8,7	324/35,9	373/41,3	127/14,1	903/100,0
Töötajad, kes töötavad väljapool Rõuge valda	357/23,7	678/45,0	406/26,9	67/4,4	1508/100,0
KOKKU	436/18,1	1002/41,6	779/32,3	194/8,0	2411/100

Kuni 29 aastastest Rõuge vallas registreeritud elanikest käib vallast väljapoole tööle üle 4,5 korra enam kui töötab kohapeal. Seega on keskne teema noortele atraktiivsete töökohtade pakkumine kohapeal. Ka vanusgrupis 30-49 eluaastat on väljapool valda tööl käivaid ca 2 korda enam kui Rõuge vallas töötavaid. Vanusgrupis 50-64 olukord mõneti paraneb, kuna nii väljapool kui kodumavalitsuses töötajate arv võrdsustub. Vanusgrupis 65+ on töökäijate seas ülekaalus juba koduvallas töötajad.

Koduomavalitsuses ja väljapool töötajate haridustasemes on samuti mõned erinevused. Töötajatest omavad põhiharidust koduomavalitsuses 14,5% (131 töötajat) väljapool 12,1% (182). Keskharidusega töötajaid on Rõuge vallas 55,5% (501) ja väljapool valda töötajatel 53,6% (805) ning kõrgharidusega on vastavalt 30,0% (271) ja 34,3% (516).

Töötajate 2019. aasta keskmine sissetulek aastas oli 8 956,57 eurot, mujal Võru maakonnas 12 595,4 eurot. Teistes maakondades töötajatel 16 082,35 eurot. Kokku töötajate keskmine aastasissetulek, kes töötavad väljapool koduomavalitsust, oli 14 338,7 eurot. Seega on väljapool Rõuge valda töötajate palgatase koduvallas töötajate omast 5 381,9 eurot enam, st nad teenivad väljapool rohkem. Seda kinnitab ka palgastatistika- palgatöötaja kuu keskmine brutotulu 2020. aastal oli Statistikaameti andmetel Rõuge vallas 1 190,7 eurot ja Eesti keskmine 1 448 eurot. Toome siinkohal palganäitaja ka Antsla vallas 1 155,1 eurot, Setomaa vallas 1 106,9 eurot, Võru linnas 1 156,1 eurot ja Võru vallas 1 171,8 eurot.

Maksu- ja Tolliameti andmetel laekus Rõuge valda tulumaksu 2020. aastal 4 029 480 eurot ja 2019. aastal 3 918 949 eurot. Rõuge vallas oli 2021. aasta augustis 2 457 maksumaksjat.

5. Rahvastikupoliitilised tegevused

Järgnevalt analüüsime Rõuge valla arengulisi dokumente ja vallavalitsuse poliitikaid, millel on mõju ka rahvastiku arengule. Kuna rahvastikuarengu puhul on tegemist meetmete kompleksiga, siis on mõisteta, et kõiki aspekte siinkohal ei ole võimalik käsitleda.

5.1. Elukeskkonda, elanike heaolusse ja tervisesse panustamine

Rõuge valla arengukavas 2019-2035³ on seatud eesmärk, et elanike arv vallas püsiks stabiilne. Selle tarvis peetakse vajalikuks „hoida, väärtustada ning esile tuua Rõuge valda kui mitmekesist, aktiivset, inimesekeskset ning turvalist elukeskkonda pakkuvat piirkonda ning tunnustada ja märgata vallas elavaid inimesi“. Visioon aastaks 2035, et „Rõuge vald on roheline, hooliv ja arenev vald, kus kõigil on hea olla. Siin elavad õnnelikud, ühtehoidvad ja kodukohta väärtustavad inimesed“.

Rõuge valla arengukava tegevuste ja investeeringute kavas 2022-2025⁴ on loetletud lähiaastate tegevused ja investeeringud, mis on suunatud inimeste heaolu tagamise ja valla konkurentsivõime kasvatamise, mis omakorda suurendavad valla atraktiivsust

³ https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4291/0201/9013/16_Lisa%201_Arengukava.pdf#

⁴

https://rouge.kovtp.ee/documents/822972/31835895/2.2_Arengukava+tegevuskava+2022_2025%2B.pdf/0ea2b4fa-dd15-465f-9fa7-4a05afa8190b?version=1.0

tervikuna nii siia elama jäämiseks kui uute inimeste ligimeelitamiseks. Peatumata kavandatu kompleksil detailides, tooks siinkohal esile mõned meetmeid, mis seonduvad elanike arvu kasvu panustamisega, näiteks ettevõtlusega alustamiseks vajalike tingimuste arendamine (äripinnad, internetiühendus, taristu), kaugtöökohtade võrgustiku arendamine, Rõuge inkubatsioonikeskuse rajamine, töötute ja erivajadustega inimeste tööturule naasmise toetamine, elamukruntide moodustamine ja vajaliku taristu väljaarendamine, munitsipaalkorterite võimaldamine noortele, lastega peredele ja spetsialistidele, riiklike ja kohalike elamuehituse ja infrastruktuuri toetusprogrammide rakendamine (elamud, teed, vesi, kanalisatsioon, elekter), kohaturundus valla atraktiivsuse tõstmiseks ja turismi edendamiseks ning kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia koostamine ja elluviimine.

Rõuge vald pakub oma elanikele erinevaid toetusi, mis aitavad kaasa elanike toimetulekule. Sünnitoetuse suuruseks on 450 eurot ja see makstakse välja kolmes osas: esimene osa (200 eurot) vahetult pärast lapse sündi, teine osa (125 eurot) lapse üheaastaseks saamisel ja kolmas osa (125 eurot) peale lapse kaheaastaseks saamist. Esimesse klassi astuja toetuse suuruseks on 100 eurot lapse kohta. Samuti makstakse 12 eurot koolivormi toetust kõikide klasside õpilastele. Põhikooli lõpetamise toetuse suuruseks on 50 eurot, sõltumata kus koolis ta käib. Laste kooli- ja lasteaiatoidu toetus on mõeldud majanduslikult vähekindlustatud või toimetulekuraskustes perede laste kooli- või lasteaiatoidu maksumuse osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks. Laste ja noorte prillitoetusega hüvitatakse prilliklaaside maksumus 100% ja seda makstakse eelkooliealistele lastele ja õppuritele kuni vanuseni 26 eluaastat. Laste abivahendite toetus on neile, kes puude või tervisliku seisundi tõttu vajavad toimetulekuks abivahendeid ja nende soetamisel hüvitatakse 100% abivahendi maksumusest. Täiskasvanute abivahendi toetust makstakse puudega isikule abivahendi soetamisel või üürimisel omaosaluse kas osaliseks või täielik kompenseerimiseks. Jõulutoetus lastele ja eakatele määratakse kingipakkidena (üldjuhul kommikott). Seda toetust saavad ka need lapsed Rõuge valla õppeasutuses, kes käivatele teistest kohalikest omavalitsustest kuni põhikooli lõpetamiseni. Eakate jõulutoetus määratakse kingitusena kõigile 70. aastastele ja vanematele Rõuge valla elanikele. Eakate juubelitoetust määratakse Rõuge valla elanike 70 ja vanemate juubelite puhul ja selle suuruseks on 20 eurot. Ravimitoetus on retseptiravimite ostmiseks toimetulekuraskustes olevatele isikutele ravimite ostmise kulude osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks. Matusetootust makstakse surma korral lahkunu omastele või matuse korraldajale summas 250 eurot. Erakorraline toetus on seotud ootamatute kulutustega loodusõnnetuse, tulekahju, kuriteo, pikaajalise haiguse, perekonnaliikme surma jms tõttu ja selle suurus on juhtumipõhine, sõltudes konkreetsest olukorrast ja valla eelarve võimalustest. Täiendav sotsiaaltoetus on toimetulekuraskustes isikutele hädavajalike kulutuste osaliseks katmiseks või raskesse majanduslikku olukorda sattunud isiku sotsiaalselt abitust olukorrast väljatoomiseks ja seda makstakse taotlejale kuludokumentide või arvestusliku toetuse vajaduse alusel. Võimalik on taotleda hooldaja määramist ja hooldajatoetust: sügava puudega lapse hooldajatoetus 150 eurot, raske puudega lapse hooldajatoetus 50 eurot, keskmise puudega lapse hooldajatoetus 30 eurot, sügava puudega täisealise hooldajatoetus 50

eurot, raske puudega täisealise hooldajatoetus 25 eurot. Lisaks pakub Rõuge vald sotsiaalhoolekande seadusest tulenevalt sotsiaalteenuseid 13 valdkonnas.

Eelnevast on näha, et Rõuge vald toetab oma abivajajaid ja on seadnud arengu fookusse väärt elukeskkonna. Nimetatud asjaolusid tuleks kasutada Rõuge valla rahvastikupoliitikas, seades väärtuspakkumise keskmesse nii tänased elanikud kui potentsiaalsed valda elama asujad.

5.2. Elamukrundid noortele peredele

Rõuge vald pakub valla omandis olevaid krunte noortele peredele. Vallale kuuluval maal on detailplaneeringutega määratletud alasid neli⁵:

- Detailplaneeringu ala Rõuge alevikus ja Jaanipeebu külas Kaseaia, Mesimaa, Tiigi ning Vanakuuste ja nendega piirneval maal (Rõuge Vallavolikogu 25.02.2009 otsus nr 8). Kokku on alal 4 elamumaakrunti, millest 2 on müüdnud. Olemas on ühisvee- ja kanalisatsiooniga liitumise võimalus, elektriliitumist ei ole.
- Elamukrundid Rõuge alevikus, Aia tänav 8 (detailplaneering on kehtestatud Rõuge Vallavolikogu 30. juuni 2020 otsusega nr 1-3/38). Kokku on 3 elamumaakrunti, vajalik valla poolt välja ehitada kergliiklustee ja kommunikatsioonid.
- Elamumaa Viitina külas. Koolimaa detailplaneering on kehtestatud Rõuge Vallavolikogu 30. juuni 2020 otsusega nr 1-3/37. Detailplaneeringuga on moodustatud 2 elamumaakrunti, valla poolt on välja ehitada kergliiklustee ja kommunikatsioonid.
- Nursi küla, Nursi koolimaa krundid. Ala ei ole detailplaneeringu kohustusega ja piisab projekteerimistingimustest. Maakasutuse funktsiooniks on 100% ühiskondlike ehitiste maa, millest on võimalik jagamise teel eraldada kolm krunti, et neid kasutada elamumaa kruntidena. Koostatud on kruntimisplaan.

Kokkuvõtteks on Rõuge vallal võimalik pakkuda kodu soetamiseks 10 elamukrunti. Võttes leibkonna keskmiseks suuruseks 2,6 inimest saaks kruntide realiseerimisel uusi elanikke 26.

5.3. Ettevõtlusalade arendamine

Tööstusalade analüüs⁶ toob ettevõtluse arendamiseks välja neli arengueeldust – geograafiline asend, taristu, tööjõud ja industriaalne taust. Asendi vaates on tööstuse arengueeldusena oluline eelkõige selle paiknemine tooraine ja turgude suhtes. Turgude osas on Rõuge valla eripäraks piir Vene Föderatsiooniga ja Läti Vabariigiga.

⁵ Prants, K. (2021). Rõuge noorte perede krundid.

⁶ Tööstusalade analüüs, OÜ Geomedia, 2018.

Kagu-Eesti tööstusalade uuringus⁷ määratletakse Rõuge vallas kaks nn greenfield⁸ arendusala. Rõuge aleviku ettevõtlusala on ca 4 hektarit Handimiku külas ja Rõuge alevikus, kuhu on planeeritud kuus tootmis- ja ärimaa krunti kogupindalaga u 3,8 hektarit (Rõuge Vallavolikogu 26.11.2014 otsus nr 36). Kruntide suurused on vahemikus 2500-6000 m² ja sobivad väiksemamahulisteks arendusteks. Näiteks 3-4 väiksemat ettevõtet. Alal on kehtestatud detailplaneering ning koostatud ehitusprojekt taristu väljaarendamiseks (sh ühisvee- ja kanalisatsioonivarustuse rajamine, teed jm). Rõuge vald on 2016. aastal taotlenud ettevõtlusalale inkubatsioonikeskuse (u 1300 m²) rajamist, et toetada puidu- ja metallitööstuse ning pakendamise tootmisettevõtteid ning teenusesektoris loomemajanduse ja infotehnoloogia ettevõtteid. Ettevõtlusala arendamise eeltingimuseks on maa saamine munitsipaalomandisse ja seejärel ala edasise kavandamisega aktiivselt tegeleda. Täna on ühe krundi osas algatatud detailplaneeringuid muutev uus detailplaneering depoohoone rajamiseks.

Misso ettevõtlusala (Luhamaa logistikakeskus) on ca 28 hektarit (19 tootmis- ja ärimaa funktsiooniga krunti) Missokülas, mis jääb Riia-Pihkva-Peterburi ning Tallinn-Pihkva-Moskva transpordikoridoride ristumisala lähedusse. Detailplaneering on kehtestatud Misso Vallavolikogu 09.01.2015 otsusega nr 1-3/1. Ala nõrkuseks on selle kruntideks mittejaotatus, maa on RMK valitsemisalas, kaugus suurematest keskustest ning taristu rajamise eeldatav suur maksumus (eelkõige elektrivarustus). Arenduse käivitamine sõltub piiriülestest suhetest Venemaaga (kaugus Eesti-Venemaa piiripunkt 6 km ja Eesti-Läti piiripunkti 16 km).

Eelneva põhjal saab öelda, et rahvastiku juurdekasvu seisukohalt on jätkuvalt vaja luua tingimusi piirkonda sobivaks ettevõtluseks ning uute töökohtade loomiseks⁹. Selleks on ennekõike hea keskkond, mille kesksed komponendid on ettevõtluse vaatest kvalifitseeritud tööjõud, korralikud ühendused, head juurdepääsuteed ettevõtetele, piisav elektrivõimsus ja kiire internet. Täpsemad tingimused sõltuvad ettevõtte tegevusvaldkonnast ja suuruselt.

Kokkuvõttena saab järeldada, et Rõuge vallavalitsusel on võimalus nõudluse korral ettevõtlusalade arendamiseks, mille läbi meelitada valda ettevõtteid ja seeläbi luua uusi töökohti.

⁷ file:///C:/Users/Riks/Documents/pdf/kagu-eesti_toostusalade_uuring_cumulus_consulting_ou.pdf

⁸ Greenfield-tüüpi alade puhul on tegemist maatükkidega, kus varasem hoonestus puudub, kuid mis võivad olla varustatud vajalike kommunikatsioonidega.

⁹ Noorkõiv, R.(2021). Kohalike omavalitsuste motivatsiooni suurendamine ettevõtluskeskkonna arendamisel. Artiklite kogumik Eesti omavalitsuspäev. Ajaloost sündinud – teel tulevikku. Lk. 230-235.

6. Põhikoolilõpetajate haridustee

Rahvastikuproгноosi seisukohalt on oluline haridusrändega seonduv. Järgnevalt analüüsime Rõuge valla munitsipaalikoolide põhikoolide lõpetajate edasist haridusteed viimasel kolmel aastal õppeasutuste lõikes¹⁰.

Rõuge Põhikool

Õppeasutus	Arv 2018/ 2019	Õppeasutus	Arv 2019/ 2020	Õppeasutus	Arv 2020/ 2021
Võru Gümnaasium	3	Võru Gümnaasium	3	Võru Gümnaasium	3
Parksepa Keskkool	3	Parksepa Keskkool	3	Parksepa Keskkool	2
Võrumaa Kutsehariduskeskus	5	Võrumaa Kutsehariduskeskus	2	H. Treffneri Gümnaasium	2
Tartu Kutseharidus- keskus	3	Tartu Kutseharidu- keskus	2	Tartu Kutsehariduskeskus	4
H. Treffneri Gümnaasium	2	Luu Metsakool	1	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	3
Tartu Täiskasva- nute Gümnaasium	1	Nõo Reaalgümnaasium	1	Tallinna Arte Gümnaasium	1
Viljandi Kutseõppekeskus	1			Viljandi Gümnaasium	1
Tartu Jaan Poska Gümnaasium	1			Luu Metsakool	1
Tallinna 32. Keskkool	1			Tartu Kunstikool	1
Andmed puuduvad	1	Andmed puuduvad	3	Andmed puuduvad	3
KOKKU	21	KOKKU	15	KOKKU	21

Haanja Kool

Õppeasutus	Arv 2018/ 2019	Õppeasutus	Arv 2019/ 2020	Õppeasutus	Arv 2020/ 2021
Võru Gümnaasium	2	Võru Gümnaasium	5		
Parksepa Keskkool	1	Parksepa Keskkool	1		
Tartu Kutsehariduskeskus	1	Tartu Kutsehari- duskeskus	3	Tartu Kutseharidus- keskus	1
Tallinna Tööstusharidus- keskus	1	Võrumaa Kutseharidus- keskus	1	H. Elleri Muusikakool	1
Luu	1	Tartu Kunstikool	1		

¹⁰ Allikas: Rõuge VV

Metsanduskool					
		Tartu Waldorf-gümnaasium	1	Andmed puuduvad	2
KOKKU	6	KOKKU	12	KOKKU	4

Varstu kool

Õppeasutus	Arv 2018/ 2019	Õppeasutus	Arv 2019/ 2020	Õppeasutus	Arv 2020/ 2021
Võrumaa Kutsehariduskeskus	4	Tartu Kutsehariduskeskus	2	Tartu Kutsehariduskeskus	2
Tartu Täiskasva- nute Gümnaasium	1	Antsla Gümnaasium	1	Võrumaa Kutsehariduskeskus	4
Tartu Tamme Gümnaasium	1	Lähte Ühisgümnaasium	1	Andmed puuduvad	3
Luu Metsanduskool	1				
KOKKU	7	KOKKU	4	KOKKU	9

Mõniste Põhikool

Õppeasutus	Arv 2018/ 2019	Õppeasutus	Arv 2019/ 2020	Õppeasutus	Arv 2020/ 2021
Võru Gümnaasium	2	Võru Gümnaasium	1	Võru Gümnaasium	1
Võrumaa Kutsehariduskeskus	2	Võrumaa Kutsehariduskeskus	2	Võrumaa Kutsehariduskeskus	1
Nõo Realgümnaasium	1	Nõo Realgümnaasium	1	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	1
		Antsla Gümnaasium	1	Luu Metsanduskool	1
		Tartu Kutsehariduskeskus	2		
		Parksepa Keskkool	2		
Andmed puuduvad	2	Andmed puuduvad	3		
KOKKU	7	KOKKU	12	KOKKU	4

Põhikoolide lõpetajaid oli vaadeldud perioodil kokku 122. Gümnaasiumihariduse omandamist jätkas teadaolevalt 50 (41,0%) põhikoolide lõpetajat. Nendest Võrumaal - Võru Gümnaasiumis (20), Parksepa Keskkoolis (12) ja Antsla Keskkoolis (2) – teadaolevalt 34 õpilast (68,0%) ja maakonnast väljapool 16 õpilast (32,0%), neist enim Tartus.

Põhikoolide lõpetajatest kutsehariduse kasuks otsustas teadaolevalt 55 (44,7%) õpilast. Nendest Võrumaa Kutsehariduskeskuses jätkas 21 õpilast (38,2%). Populaarsuselt järgnes Tartu Kutsehariduskeskus 20 õpilasega (36,4%), mujal juba vähem (näiteks Luua Metsanduskoolis 5, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis 4).

Eelnevast saab teha järelduse, et noortest jätkab peale põhikooli lõpetamist Rõuge vallas haridusteed oma kodumaakonnas teadaolevalt alla poole. Ülejäänud lõpetajad omandavad haridust ennekõike Tartus, aga ka mujal õppeasutustes üle riigi. Oluline on ennekõike keskenduda nende noorte tagasirände, kes jäävad haridusteed omandama maakonda. Kuna Võru linn on paljudele Rõuge valla elanikele teenuste, töö ning vaba aja keskuseks, siis on Rõuge valla ruumilise kättesaadavuse toimimine üks olulistest väljakutsetest elanike arvu stabiliseerimisele. Samas ei tohi unustada ka maakonnast väljapool õppijaid, pakkudes neile võimalusi olla kursis koduvallas toimuvaga.

7. Kinnisvaraturg

Järgnevalt analüüsime kinnisasja turu toimimist Rõuge vallas 1.01.2018-31.12.2020. Korteriomandiga tehti vaadeldud ajavahemikul 81 tehingut. Omanikku vahetanud korterite pindala on pooltel 41 kuni 55 m². Tehingute 1 m² keskmiseks hinnaks kujunes 134.04 eurot (Tabel 8). Olgu siinkohal võrdlusena lisatud, et korteriomandi 1 m² keskmine hind Võrumaal vaadeldaval perioodil oli 394,42 eurot, sh Võru linnas 558,78 eurot.

Tabel 8. Korteriomandiga (eluruumidega) tehingud, 1.01.2018 kuni 31.12.2020*

Korteriomand		Pindala (m ²)	Pinnaühiku hind (eur /m ²)				
Pindala (m ²)	Arv	Keskmine	Mini-maalne	Maksi-maalne	Mediaan	Keskmine	Standard-hälve
10-29,99	3	***	***	***	***	***	***
30-40,99	22	34.40	12.44	369.77	77.43	132.29	117.24
41-54,99	41	47.10	0.02	568.18	100.60	157.50	152.22
55-69,99	9	62.20	4.94	646.20	41.53	125.51	212.94
70-249,99	6	***	***	***	***	***	***
KOKKU	81	46.40	0.02	646.20	75.99	134.04	145.16

*Allikas: Maa-amet, tehingute andmebaas. Tehingute hindasid ja pindala puudutavad andmed kuvatakse vaid juhul, kui on toimunud vähemalt 5 tehingut.

Kinnisasja tehingute sihtotstarbe järgi Rõuge vallas annab pildi tabel 9. Kinnisasja tehingute maht vaadeldud perioodil oli enam kui 34 miljonit eurot. Kõige arvukamalt tehti tehinguid maatulundusmaaga, mis moodustas tehingute koguhinnast 84 protsenti.

Tabel 9. Kinnisasja tehingud sihtotstarvete järgi, 1.01.2018 kuni 31.12.2020*

Nimi	Tehingute arv	Kogupind (ha)	Tehingute koguväärtus (eur)
Elamumaa	127	135,0	2 308 868
Maatulundusmaa	735	7 315,0	28 605 799
Muu	22	22,0	482 074
Segamaa	20	***	***
Tootmismaa	28	16,0	421 570
Ärimaa	3	***	***
KOKKU	935	7 610,0	34 063 583

*Allikas: Maa-amet, tehingute andmebaas. Tehingute koguväärtust ja pindala puudutavad andmed kuvatakse vaid juhul, kui on toimunud vähemalt 5 tehingut. Muu sihtotstarbena on määratud mäetööstusmaa, sotsiaalmaa, veekogude maa, transpordimaa, jäätmehooldamaa, riigikaitsemaa, kaitsealune maa või sihtotstarbeta maa. Segamaa kui ühegi sihtotstarbe osakaal ei ole 100% ja kinnistu koosneb mitmest sihtotstarbest. Määramata maa kui puuduvad andmed maa sihtotstarvete kohta.

Portaali KV.ee andmetel on seisuga 2.09.2021 Rõuge vallas müügis 4 korterit, kõik erinevates keskustes. Hinnatase on 165,0-923,0 eurot/m². Maju on müügis 23, mis asuvad erinevates valla asumites. Hinnatase kõikus vahemikus 7-240 tuhat eurot, 1 m² hind 51,5-3079 eurot. Ärimaana oli müügis 1 kinnistu, ärihooneid oli müügis 5, sh 3 turismi ja puhkemajandusega tegelemiseks. Krunt oli müügis 12, nende pindala oli vahemikus 1049-199100 m² ja 1 m² hind kõikus 0,45-23,8 eurot/m². Portaal City24ee pakkus müügiks 2 korterit, Rõuges ja Varstus. Maju oli müügis 8. Ärimaana oli müügis üks kinnistu pindalaga 1,12 ha Mõõlu külas.

Eelneva põhjal saame öelda, et Rõuge valla kinnisvaraturg küll toimib, kuid elamispinna pakkumine on suhteliselt tagasihoidlik. Korteri turul on mõningane liikumine ja hinnad on, võrreldes Võrumaa keskmisega, suhteliselt madalad. Selle üks põhjusi on, et tegemist on vanade elamispindadega, mis vajavad renoveerimist ning nende kaasajastamine on nõuab ressursse.

8. Rahvastikuprognosis

Rahvastikuprognosis puhul tuleb arvestada, et enim tulemusi mõjutav tegur on algandmete kvaliteet. Käesolev rahvastikuprognosis põhineb rahvastikuregistri andmetel, mistõttu on olulise tähtsusega elanike registreerimise tõhusus. Rahvastikuregister on üks riigi põhiregistritest, kuhu on koondatud teave kõigi Eesti elanike elukohtade kohta. See teave on aluseks mitmesuguste kohalike omavalitsusi puudutavate otsuste tegemisel, sealhulgas omavalitsusüksuste iga-aastaselt maksutulude määramisel. Alates 2016. aastast kasutab rahvastikuregistris olevaid elukohtaandmeid ka Statistikaamet linnade ja valdade rahvaarvude ja paljude sellel põhinevate piirkondliku

arengu näitajate arvutamisel¹¹. Erinevate uuringute põhjal on teada, et andmekvaliteediga on probleeme, seda ennekõike elanike registreerimise alakaetuse tõttu. RITAMOB projekti raames tehtud analüüsid näitasid, et viimase rahvaloenduse ajal ei langenud rahvastikuregistris registreeritud ja loendusel märgitud tegelik püsielukoht kokku 23%-l elanikest.¹² Rahvastiku alakaetuse üheks põhjuseks on asjaolu, et kohalike omavalitsuste poolt pakutavad teenused on seotud elukohaga, mistõttu inimesed optimeerivad elukoha registreerimisega hüvede saamist ja nende eest tasumist, eelistades endale võimalikult soodsaid lahendusi. Näiteks võetakse elukoha registreerimisel arvesse lasteaia kohatasu, sotsiaaltoetuse võimalusi ja määrasid jms. Üha kasvav on inimeste mobiilsus ja selle raames mitme elukoha olemasolu.

Viimastel aastatel on Statistikaameti eesvedamisel juurutatud residentsuse indeks iga inimese kohta, mis näitab, kui tõenäoliselt on inimene Eesti püsielanik ehk resident. Samuti mõõdetakse inimeste aktiivsust registrites nn elumärkide abil. Nende meetmete tulemusena peaks edaspidi ka Rõuge valla elanike arvu kajastav andmebaas muutuma enam tegelikkusele vastavaks.

Rahvastikuproгноosi tulemusi teine mõjutav tegur on prognoosi lähteaasta rahvastiku soo-vanuskoosseis. Selle kujunemist on mõjutanud nii sündimus, suremus kui ränne. Sündimuse osas on keskseks prognoositavaks näitajaks sündimuse summaarne kordaja ehk sündide arv ühe fertiilses eas naise kohta ning rände osas rändesaldo. Oodatava rahvaarvu leidmiseks soo ja vanusegruppide lõikes kasutakse vanusnihke meetodit. Igale soolis-vanuselisele rühmale rakendatakse vastavaid demograafilisi näitajaid.

Prognoosi puhul tuleb arvestada, et tänu väikesele kogukonnale on rahvastikuprotsessid Rõuge vallas suhteliselt kergesti üksikute sündmuste poolt mõjutatavad. Mida suurema arvulisem on prognoositav rahvastik, seda vähem mõjutavad seda juhuslikud rahvastikusündmused ja vastupidi. Rõuge valla võimaliku rahvastiku juurdekasvu piirväärtuse määramiseks analüüsiti Rõuge valla rahvastikupoliitika meetmeid, samuti planeeringuid, kinnisvaraturul ja tööturul valitsevat olukorda. Praktika on näidanud, et mitmedki kavandatud meetmed on jäänud kas vähetulemuslikeks, soovitu on edasi lükkunud või pole täitunud. Seetõttu on prognoosi tõesuse huvides oluline seda kujundavad trendid regulaarselt üle vaadata ja prognoosi nelja-viie aasta jooksul täpsustada. Eelnevast koorub tõdemus, et prognoosiperioodi alguse osas on prognoosi täpsus suurem kui prognoosiperioodi lõpus. Samas, pikema ajaperioodi vaatlus annab ülevaate rahvastikuprotsesside üldisest suunast, millest lähtuvalt saab Rõuge vald kujundada oma poliitikat.

¹¹ Tiit, E.-M., Maasing, E. (2016). Residentsuse indeks ning sellerakendamine loendusel ja rahvastikustatistikas. Eesti statistika kvartalikirj nr 3, lk. 41–52.

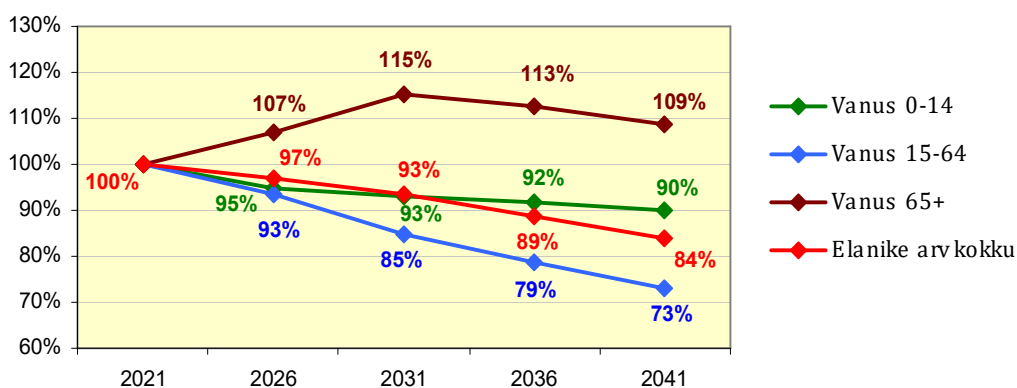
¹² A., Puur, A. (2021). Elukoha registreerimise täpsust mõjutavad tegurid: 2011. aasta rahvaloenduse ja rahvastikuregistri aadressi erinevus. Aruanne. Tallinn: TLÜ Eesti demograafia keskus.

8.1. Baasstsenaarium

Järgnevalt esitatakse Rõuge valla elanike arvu prognoos aastani 2041 baasstsenaariumina. Arvestatakse Rõuge valla sisemist olemasolevat rahvastikupotentsiaali, rännet ei arvestata. Rahvastikuprognoosi baasstsenaariumis eeldatakse, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle stsenaariumi koostamisel rände võimalikku mõju ei arvestata. Baasstsenaarium iseloomustab Rõuge valla rahvastiku sisemist taastevõimet ning selles prognoositakse praeguse sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku kujunemisele. 2020. aastal oli summaarne sündimuskordaja Eestis 1,58, mis on väiksem näitaja, kui on vaja rahvastikutaasteks (2,1 last fertiilses eas naise kohta). Baasstsenaariumis eeldame 2020. aasta sündimus- ja suremuskäitumise (oodatav eluiga Eestis meestel 74,4, naistel 82,8 aastat) jätkumist kogu prognoosiperioodi vältel ehk aastani 2041.

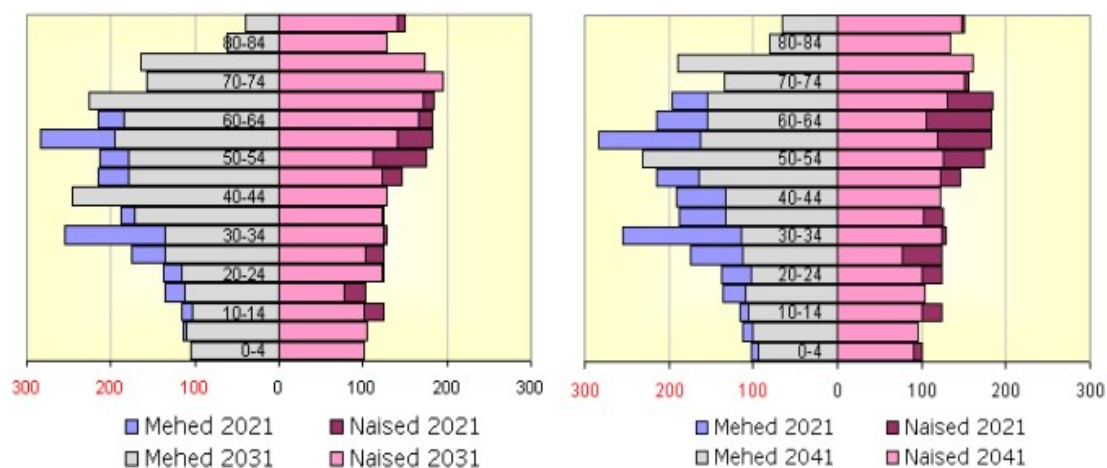
Baasstsenaariumi järgi jätkab Rõuge valla elanikkond, tulenevalt negatiivsest loomulikust iibest, vähenemist 0,8-0,9% aastas ning 2041. aastaks väheneb valla elanikkond võrreldes 2021. aastaga 15-16% (joonis 12).

Prognoos näitab, et vanusegruppide lõikes on muutused erinevad. Kõige kiiremini väheneb vanusegrupp 15-64: võrreldes 2021. aastaga väheneb see vanusegrupp järgneva 20 aastaga 25-27% võrra. Laste arv vanuses 0-14 väheneb aeglasemalt: võrreldes 2021. aastaga vähenemine 2041. aastaks kuni 10%. Elanike arv vanuses 65+ lähiaastatel suureneb järgmise 10 aastaga 15% võrra, seejärel stabiliseerub.

Joonis 12. Elanike arvu prognoos Rõuge vallas aastani 2041 vanusegruppide lõikes, baasstsenaarium (2021. aasta = 100%)

Vastavalt baasstsenaariumi prognoosile on aastaks 2041 Rõuge valla elanikkond märgatavalt vananenud: elanikud vanuses 65+ moodustavad rahvastikust ligi 30%, laste ja noorte (vanus 0-14) osakaal rahvastikust on 13% ning tööealiste elanike (vanus 15-64) osakaal 56-57%. Suurim vanusegrupp 2041. aastal on elanikud vanuses 50-54 ja 75-79, kummaski vanusegrupis ligi 350 (joonis 13, lisa 2).

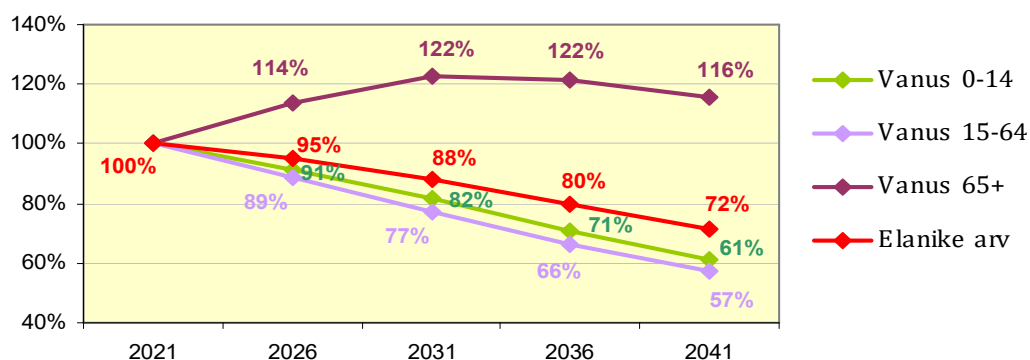

Joonis 13. Rõuge valla rahvastiku soolis-vanuseline koosseis, prognoos aastateks 2031 ja 2041, baasstsenaarium

Baasstsenaarium näitab, et loomuliku iibe alusel rahvastikutaaste Rõuge vallas pole jätkusuutlik.

8.2. Rändestsenaarium

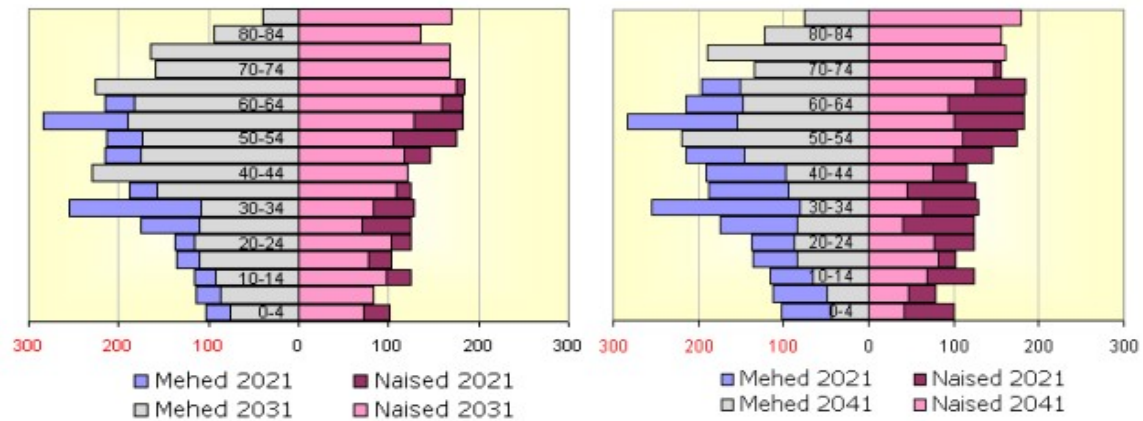
Rände hindamine ja ennustamine on rahvastikuproгноosi kõige keerulisem osa. Käesolev prognoos lähtub rände prognoosimisel aastate 2018-2020 rändeandmetest. Välja rändas vallast sel perioodil 540 inimest ja sisse rändas 360 inimest, rändesaldo kokku oli –180 inimest. Rändesaldo vanuseline struktuur oli järgmine: vanuses 10-14, 60-74 ja 80+ oli rändesaldo kergelt positiivne (+1 kuni +3 inimest), kõikides ülejäänus vanusegruppides oli näitaja negatiivne ning suurim oli rändesaldo vanusegrupis 25-29 (-56 inimest) (joonis 14, lisa 2).

Joonis 14. Elanike arvu prognoos Rõuge vallas aastani 2041 vanusgruppide lõikes, rändestsenaarium (2021. aasta = 100%)

Vastavalt stsenaariumile jätkub elanike arvu vähenemine vallas 1,6-1,7% aastas. Rändestsenaariumis elanikkonna kahanemist kiirendab asjaolu, et väljaränne vallast toimub põhiliselt vanusegruppides 0-9 (rändesaldo -42) ja 20-34 (rändesaldo -102) ning

kokku moodustavad need vanusegrupid 80% negatiivsest rändesaldost. Vastavalt rändestsenaariumile väheneb elanike arv Rõuge vallas järgneva 20 aastaga 30% võrra (joonis 15). Sealjuures vanusegrupp 0-14 ja 15-64 vähenevad võrreldes 2021. aastaga 2041. aastaks kuni 40%, vanusegrupis 65+ suureneb samal ajal elanike arv 15-16%.

Joonis 15. Rõuge valla rahvastiku soolis-vanuseline koosseis, prognoos aastateks 2031 ja 2041, rändestsenaarium

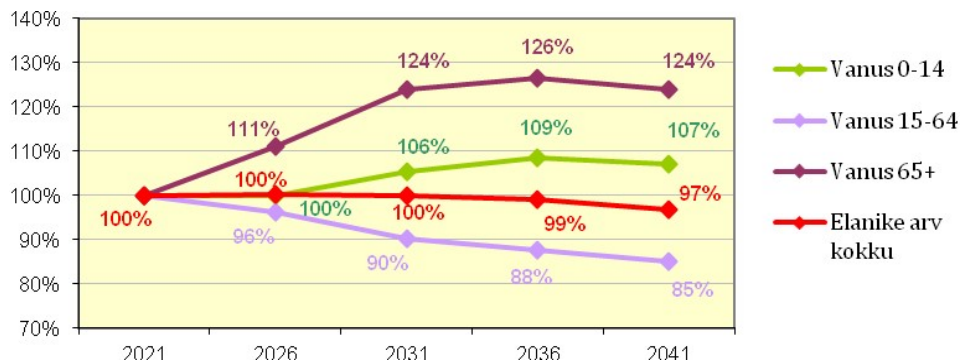
Rändestsenaarium näitab, mis juhtub Rõuge valla rahvastikuga kui negatiivne iive ja rändesaldo praegusel kujul tulevikus jätkuvad. Kindlasti toimuvad muutused elanike arvus ning soo- ja vanuskoostises ka Rõuge valla paikkondades. Täna seis arvestades on potentsiaal rahvastiku osas soodsam Rõuge, Viitina, Nursi, Säna ja Haanja paikkondades. Kuna paljudes Rõuge valla paikkondades toimub elanikkonna kiire vananemine, siis sõltub nende rahvastik tulevikus oluliselt sellest, kes sinna elama asuvad. Kas need on näiteks noored pered, kes tulevad alaliselt elama või muutub osa tänasest püasustusest vaid hooajaliselt kasutatavaks.

8.3. Elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium

Käesolev stsenaarium lähtub soovist stabiliseerida elanike arv Rõuge vallas täna tasemel, so ligikaudu 5300 elanikku aastaks 2030. Seega on soov peatada elanike arvu langus. Selleks on vajalik vähendada tänast negatiivset loomulikku iivet ja saavutada rändesaldo, kus siseränne on oluliselt suurem kui väljaränne. Seda stsenaariumi saab käsitleda eesmärgipüstitusena, et peatada elanike arvu vähenemine Rõuge vallas. Samuti tuleb panna tähele, et rahvastiku areng antud stsenaariumi puhul ei toimu vallaruumis ühtlaselt vaid palju sõltub juba tänasest asustuse struktuurist.

Selleks, et tagada elanike arvu stabiilsus vallas järgneva 10 aasta jooksul muudeti arvutuste sisendväärtusi. Prognoosivariandis on sündimuskordaja 1,67 ja rändesaldo +147 (5 aastane periood). Olgu siinkohal märgitud, et võimalikust taastetaseme lähedasest sündimusest, soovitatavalt 1,9-2,0, jääb sündimuskordaja allapoole. Seega saavutatakse elanike arvu stabiilsus ennekõike kasvava siserände arvelt. Kuigi elanike

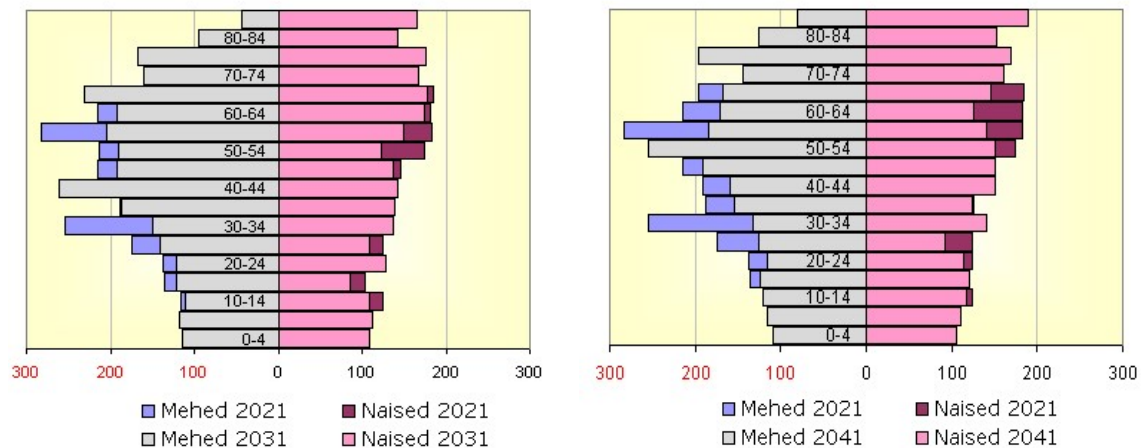
arvu hoitakse aastani 2030 stabiilsena toimuvad muutused elanike vanuskoosseisus (joonis 16).

Joonis 16. Elanike arvu prognoos Rõuge vallas aastani 2041 vanusgruppide lõikes, rändestsenaarium (2021. aasta = 100%)

Tulenevalt ennekõike pereloomes noorte sissetuleku kasvust toimub vanusrühma 0-14 osakaalu väikene kasv, mis jätkub ka edaspidi. Elanike osakaal vanuses 15-64 jätkab vähenemist, 10% aastaks 2031. Samas elanikkonna vananemine jätkub, vanusrühm 65+ kasv kümne aastaga 124%. Prognoosiperioodi lõpus selle vanusrühma osakaal mõnevõrra väheneb.

Antud optimistliku prognoosivariandi elanike soo- ja vanuskoostist iseloomustab täpsemalt joonis 17 ja lisa 2.

Joonis 17. Rõuge valla rahvastiku soolis-vanuseline koosseis, prognoos aastateks 2031 ja 2041, elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium

Kokkuvõtteks. Prognoosid on alati tõenäosuslikud. Nende täituvust on võimalik mõjutada. Kindlasti saab kohalik omavalitsus oma tegevusega panustada, et kujundada sihteadlikult elanikkonda Rõuge vallas.

9. Rahva arvu mõjutavad meetmed ja nende rakenduskogemused

Taasiseseisvuse perioodil on toimunud Eesti elanike koondumine Tallinna linnapiirkonda. Suurem äärelinnastumine on toimunud Tallinna, Tartu ja Pärnu ümbruses. Samas on elanike mobiilsus, sh pendelränne, ajas kasvanud.

Rändeintensiivsus ei sõltu üksnes majandustsüklitest, mis toovad kaasa tööränne, vaid põhjuseid on palju. Nendeks võivad olla hariduslikud, perekondlikud ja eluasemega seotud põhjused. Akadeemilises kirjanduses räägitakse rändes U-pöördest, mis seondub linnaelanike tagasipöördumisega oma kodukohta. I-pöörde puhul linnaelanikud kolivad kaugemale maapiirkonda elama ja J-pöördest, kui linnaelanikud vahetavad elukoha kodulinna lähitagamaale.

Vanuse lõikes on rändepõhjused jaotunud kaheks: 20-29-aastaste ja 30-49-aastaste jaoks on olulisim põhjus tööga seotud (vastavalt 38% ja 32%), 50-64 ja vanusegrupi 65+ jaoks isiklikud ja perekondlikud põhjused (vastavalt 43% ja 50%). Loogiliselt paistab vanusrühm 20-29-aastased teiste vanusegruppide hulgas silma täiendavalt haridusrändega (15%)¹³. Noorte puhul tuuakse esile enim vajadust luua keskkond, kus on nii elamispind, töökoht, lasteaed, kool kui ka teenused. Pensioniealiste vanuserühma puhul on olulised ühistranspordiühendused, perearstiteenused, laiemalt inimese põhivajadustega seotud teenuste kättesaadavus. Rahvusvahelise praktika kohaselt on pensioniealistele tähtsad madalad eluasemekulud, linnastumise väike tase; kinnisvara soodne hinna ja kvaliteedi suhe, head tervishoiuteenused, puhkevõimalused, ühistranspordiga liikumise võimalused ja erinevate kultuuri tarbimise kohtade olemasolu.

Väljarände puhul on oluline tähele panna, et noorte väljaränne põhjustab elanikkonna vanuselise struktuuri muutusi väljarände piirkonnas, mille tulemusena väheneb seal sündituseas naiste arv, mis omakorda mõjutab negatiivselt laste arvu tulevikus. Vähetähtis pole ka asjaolu, et naiste väljaränne maalt on põhjustanud maapiirkondades nn pruudidiprobleemi, mille sisuks on pereloomiseas sooline disproportsioon¹⁴. Noorte väljaränne põhjustab negatiivset mõju tööturul toimuva, kuna kaasneb töötajaskonna vananemine ning tööhõive taseme langus. See omakord tekitab pinget tööjõuturul. Veel peab rände mõju hindamisel silmas pidama, et rändega on seotud mitte ainult kolimiskulud, vaid olulised on ka lahendused, mis seonduvad pere teiste liikmetega, näiteks elukaaslastele töökoha leidmine, lastele lasteaia või koolikoha olemasolu jne.

Eesti väikeasulate uuringus¹⁵ selgitati asulate olukorda väljaspool keskuslinnu ning tehti ettepanekud väikeasulate elujõu hoidmiseks nii riigi kui kohaliku omavalitsuse tasandil. Eesti paljude piirkondades toimub elanikkonna vähenemine ja vananemine ning

¹³ Analüüs ja ettepanekud inimeste tagasipöördumise soodustamiseks väljapoole pealinna piirkonda. Rahandusministeerium, 2021.

¹⁴ Servinski, M (2012). Statistikablogi: rahvaloenduse andmed näitavad pruudidpõuda.

<https://sobranna.postimees.ee/1078220/statistikablogi-rahvaloenduse-andmed-naitavad-pruudidpõuda>.

¹⁵ https://planeerimine.blogi.fin.ee/wp-content/uploads/2021/05/vaikeasulate_uuring_2019.pdf

koondumine suurematesse keskustesse, siis Eesti eri osades leidub ka kasvavaid ja stabiilseid asulaid. Samuti võib osa asulaid hakata kasvama või stabiliseeruda: kahanemine ei ole alati ja üheselt pöördumatu. Väikeasulate elujõu hoidmiseks tehakse mitmeid ettepanekuid. Näiteks kogukonnanõuniku töölevõtmine kohalikesse omavalitsustesse kogukonnaelu läbimõeldud elavdamiseks ja kogukonnateenuste väljaarendamiseks, koolitused elanikele liidrirolli võtmiseks (külavanemad, noortekeskuse juhid, jt), multifunktsionaalsete kogukonnamajade/teenindusmajade kooskäimiskohana ellukutsumine nii era- kui avaliku kasutusega hoonetes, tootmishoonete komplekside ja maa-alade teadlik planeerimine olulise ruumilise mõjuga ehitiste asukohaks, külapoodide ja teenuspunktide toetamine (maksusoodustus, renditoetus või muu õigusaktidele vastav toetusmeede), liikumistoetuste jagamine (erasõiduki kompensatsioon sõidujagamise korral, taksovautšerid, töö- või teenuseandja sõidutoetus) juurdepääsuks teenustele olukorras, kus ühistransport ei taga rahuldavat ligipääsu, kohaliku tööandja vajaduspõhine toetamine (nt töötajate transport, ruumide rent, ühistranspordi etteveo teenus vms).

Elanike arvu kahanemisega kaasnevate tagajärgedega toimetulemiseks saab ideid ka juhendmaterjalist „Suunised ruumilise kahanemise analüüsimiseks ja kohandamise strateegia koostamiseks“¹⁶.

MTÜ Kodukant Eesti eestvedamisel on alates 2019. aastast toimunud Maal elamise päev¹⁷. Sel aastal toimus sündmus kolmandat korda ja külla ootas 22 valda üle Eesti kokku 223 külastuskohaga¹⁸. Osalejaid oli 15 tuhat.

Kodukant uuringu¹⁹ põhjal on maaelu suurimateks miinusteks mobiilsusega seotu, st töökohtade ja teenuste kaugus, mitterahuldav ühistransport (sh õpilaste vedu) ja kehv teede olukord. Suurimat tuge vajatakse parema taristu (teed, veemajandus, kiire internet), oma kodu korda tegemise, ettevõtluse alustamise ja kogukondliku tegevuse osas. „Tule Maale!“ elanike küsitlus²⁰ näitas, et maale minnakse, sest seal on puhas loodus, lastele täisväärtuslik elukeskkond, eneseteostuse võimalused, kohaliku toiduga varustamine, kultuuripärand, võimalus tunda end vabalt ning nautida vaikust ja rahu, samuti madal asustustihedus. Elukoha vahetamise soovi kohta tuleb märkida, et maale on soovinud elama minna pigem mehed, eestlased, 30-49-aastased kõrgharidusega, kõrgema sissetulekuga ja lastega perekonnad.

2020. aastal Pere Sihtkapitali poolt tellitud noorte pereuuringust²¹, mille raames küsitleti 16-19-aastaseid noori üle-eesti, selgus noortele kõige populaarsem elukoht on Tallinn

¹⁶ <https://planeerimine.blogi.fin.ee/wp-content/uploads/2021/05/Suunised-ruumilise-kahanemise-analuusimiseks-ja-kohandamise-strateegia-koostamiseks.pdf>

¹⁷ [Lood Archives - Maal elamise päev \(maalelamisepaev.ee\)](https://loodarchives.ee/maalelamisepaev)

¹⁸ [Programm - Maal elamise päev \(maalelamisepaev.ee\)](https://programm-maal-elamise-paev)

¹⁹ Nõgel, I. (2020). Kodukandi uueselanike küsitluse kokkuvõte“. MTÜ Kodukant Eesti.

²⁰ Taim, K. Eesti agraaruumis elamist mõjutavad tegurid Misso vallas algatuse „Tule maale!“ näitel“. Magistritöö. EMÜ.

²¹ https://peresihtkapital.ee/app/uploads/2020/07/2020-06-27-Aruanne_-Noorte-pereuuring-2020.pdf

koos lähiümbrusega (45% vastanutest), millele järgneb Tartu koos lähiümbrusega (20%). Muudes linnades sooviks elada 12% noortest ning 8% näeb end tulevikus elamas maapiirkonnas. Noortele on kõige tähtsam 30. eluaastaks saada huvipakkuv töö (84% väga oluline), vanematekodust välja kolida (68%) ning omandada erialane haridus (67%). Sobivaimaks vanuseks noortele oma kaaslasega kooselu alustamiseks on noorte hinnangul meestele kas 20-aastat (18%) või siis 25. aastat (16%). Naiste puhul arvavad noored ülekaalukalt, et sobivaim vanus on 20 aastat (21%). Ideaalseks laste arvuks peres peavad noored ülekaalukalt 2 last (56%). Kolm last on ideaalne arv 23% arvates, üks laps peres aga 6% arvates.

Uuringust "Lapsesaamise motiivid ja takistused: Eesti Pere- ja Sündimusuuringu tulemused"²² selgus, et üle 90% vastanutest vanuses 20–44-aastat, pidas enda jaoks oluliseks või mõnevõrra oluliseks motiiviks võimalust mõtestada oma elu laste kaudu ning omada järglasi. Kõige sagedamini mainitud asjaoluks, miks (rohkem) lapsi ei taheta, osutus soovitud arvu laste olemasolu (85% vastanutest). Saadud tulemus juhib tähelepanu, et suur osa rahvastikust ei pruugi sündimuse tõstmisele suunatud poliitikameetmetele reageerida põhjusel, et neil on oma soovidele vastav arv lapsi juba olemas. Sündimuse suurendamiseks peaks fookus selle rahvastikuosa puhul olema suunatud lapsesushormi mõjutamisele, millist eesmärki rahvastikupoliitika raames aga tavaliselt ei seata. Linna- ja maaelanikud osutasid oma hinnangutes lapsesaamise takistustele väga sarnaseks. Ainus märgatavam erinevus seisnes elukaaslase puudumise tähtsustamises (maaelanikud hindasid seda probleemi tähtsamaks), kuid ka selle takistuse puhul jäi statistilise olulisuse piirist allapoole.

Kohalikud omavalitsused on uute elanike saamiseks viinud läbi elukoha registreerimise kampaaniaid. Nende läbiviimisel ei püstitata ühest eesmärki muuta elukohaandmed rahvastikuregistris tõsemaks, vaid ennekõike soovitakse meelitada omavalitsusse uusi elanikke²³. Kampaaniate auhinnafond on suhteliselt kirju, näiteks loosi pannakse elamumaa (2145m²) koos kommunikatsioonidega liitumisvalmidusega, kodu soetamise toetus (kuni 8000 eurot), iPhone väärtusega 1100 eurot, rahalised auhinnad 1000, 500, 400, 300, 250, 200 ja 100 eurot, Elroni sõidukrediit 300 eurot, Coop-i kinkekaart 100 eurot, Circle K kütusekaart 100 eurot, töökorras traktor, jalgratas, külmkapp, televiisor, kümblustünn, autopesu, jõusaali ja ujula kasutamise pääsmed, õhtusöök jms. Lisaks veel juurviljad, mesi, liha- ja piimatooted. Kokkuvõtteks, kohalikud omavalitsused meelitavad uusi elanikke kodu soetamise toetuse ja muude soodustusega, kuid nende mõju on lühiajaline.

On näiteid, kus kohalikud omavalitsused on elanike meelitamisele pööranud enam sisulist tähelepanu. Näiteks Türi vald on alates 2018. aastast jaganud kodutoetust valda elama asujatele. Koduostuks saab toetust taotleda kuni 40-aastane kinnisvaraostja, kes

²² <https://peresihtkapital.ee/app/uploads/2020/04/Lapsesaamise-motiivid-ja-takistused-Eesti-Pere-ja-S%bc3%bcndimusuuringu-tulemused-2020.pdf>

²³ Noorkõiv, R., Ristmäe, K. (2020). Mobiilne eluviis, avalike teenuste tarbimine ja elukohaandmed riiklikes registrites. RITA-MOB leping TRU19131A. Vahearuanne. OÜ Geomedia.

soovib asuda või jääda alaliselt elama Türi valda ning rajada Türi valda oma kodu, katta osaliselt eluaseme soetamise või ehitamisega seotud kulu. Toetuse maksimaalne summa on 8000 eurot, toetust makstakse kuni 20% kinnisvara hinnast. Selle aasta alguseni on kodu soetamise toetuse abil Türi valda juurde tulnud kokku 103 uut elanikku, kellest 66 täiskasvanut ja 37 last. Lisaks on Türi valla noortest 35 koos 14 lapsega otsustanud toetuse abil oma esimese kodu Türi valda rajada. 2021. aastal on plaanitud kodu soetamise toetusele kulutada valla eelarvest 145 000 eurot.

Mitmed omavalitsusüksused on viinud ellu üürimajade programmi. Näiteks avati 2020. aasta oktoobris Lääne-Nigula vallas Linnamäel 18 korteriga Maali üürimaja, kus elab 32 inimest. Korterit rentida soovijate arv ületas pakkumise. Ettevõtmine sai teoks vallavalitsuse, eraettevõtja ja riigi toel. Maja ehitushind oli 1,4 miljonit eurot. Riik toetas projekti omavalitsuste üürielamute elamufondi arendamise raames 678 300 euroga. Maali Üürimaja OÜ enamusosanik on Lääne-Nigula vald (50,1%) ja teine osapool eraettevõtja (49,9%). Positiivne näide üürimaja kohta on tuua ka Imaverest.²⁴

Positiivsena saab tuua välja kodanikualgatuse „Maale elama”²⁵, mille eesmärk on muuta ühiskonna hoiakuid maal elamise suhtes teadlikumaks ja positiivsemaks ning selle kaudu soodustada linnast maale elama asumise trendi. Sellele aitab kindlasti kaasa tööalase mobiilsuse kasv, mille raames on võimalik jagada tööd mitme asukoha vahel kaugtööd tehes.

Järeldused senise praktika põhjal:

- Meetmed on vaja selgelt sihistada ja määratleda, et mis toetusega on tegemist ja millist mõju sellega soovitakse saavutada. Näiteks noorte tagasirände soodustamine, pidades silmas konkreetse sihtrühma põhist lähenemist: noored, lastega pered, tööturul nõutavad spetsialistid jms. Samuti peab olema selge, et millised konkreetsete lubadused toetuse vastuvõtmisega mõlema osapoole poolt kaasnevad.
- Ei ole olemas ühte ainuõiget lähenemist, pigem on vajadus nõ kompleksiks lähenemiseks, kus on meetmete võrgustik, mis on omavahel sidusad ja toetavad. Näiteks ei piisa vaid maale elama kutsumisest, vaid tuleb mõelda ka uuselaniku kogukonnapõhisele sisseelamise toetamisele.
- Samad meetmed ei toimi igal pool sarnaselt, vaja on kohapõhist meetmete disainimist ja elluviimist. Vähem edukatel ei piisa ainult edukate meetmete kopeerimisest. Oluline on ise erinevaid lähenemisi katsetada ja nende tulemustest õppida. Seega on tuleb toimuvat ka seirata.
- Oluline on määratleda kommunikatsioonikanalid, mille kaudu omavalitsusüksuse tutvustamist ja konkurentsieeliste esiletoomist sihtrühmadele läbi viiakse. Tähtis

²⁴ Sarapuu, K. Uhiuus üürimaja tõi Imaverre uusi elanikke. Postimees14.10.2021.

https://maaelu.postimees.ee/7360337/uhiuus-uurimaja-toi-imaverre-uusi-elanikke#_ga=2.163191931.635325222.1633291924-1638909391.1603112303

²⁵ <https://vorumaa.ee/maale-elama/>

on seejuures kampaaniate kestlikkus. Usutavuse huvides on nendesse kaasata kohalikud elanikud ja kohalikud ettevõtjad kui oma kodukoha saadikud. Samas akadeemilistes uurimustöodes ei ole leitud väga tugevat korrelatsiooni turunduskampaaniate läbiviimise ja uute elanike saamise edukuse vahel.

- Kui varasemalt keskendus maaelu areng põllumajanduse ja metsanduse ümber, siis tänapäeval lisanduvad kasvava osakaaluga turism ja puhkemajandus ning nišitootmine (tööstus). Seega on oluline sõnumite andmisel teha väärtuspakkumisi, mis ei vastanda linna maale, vaid tuuakse esile maaelu väärtusi, näiteks võimalust olla looduses, kasvatada ise omale toitu jms.
- Järjest olulisemad on tihedad sidemed linna- ja maapiirkondade vahel ning rõhutada eeliseid koosmõjus. Näiteks kui maal on hea elukoht, siis väiksemate linnadel on võime täita tagamaa jaoks keskuse rolli – näiteks pakkuda kvaliteetseid teenuseid, mitmekesisist valikut vaba aja veetmiseks ja hea palgaga töökohti.

10. Rahvastikupoliitika soovitused

Rahvastikupoliitika all mõistame kohaliku omavalitsuse sihiteadlikku tegevust rahvaarvu, selle demograafilise koosseisu ja paiknemise mõjutamisel, et kindlustada rahvastiku jätkusuutlik areng²⁶. Kogemused on näidanud, et rahvastikupoliitika viljelemine kohalikus omavalitsuses vajab kannatlikkust ja stabiilseid meetmeid, mis on suunatud nii sündimusele kui rändele. Keskkel kohal on elanike heaolu tagamine, mida võimaldab meetmete kombinatsioon.

Uuringud on näidanud, et ühiskonnale on odavam seniste elanike „hoidmine“ maal. Seetõttu on kõige loomulikumaks teeks kujundada rahvastikupoliitika, mis soosib oma elanike hoidmist ja väärtustamist ning tagasirännet igas elukaare osas. Selle tarvis tuleks läbi mõelda valla ruumilise asustuse kontseptsioon, mille osaks on ka toimepiirkondade põhine avalike teenuste osutamise läbimõtestamine (koolivõrk, valla detsentraliseeritud juhtimine, jms). Eeldusel, et püsimisvõime on näiteks vajalik väärtuslike maastike hoolduseks ja säilimiseks, tähendaks see püsielanike kohaolekut ka seal, kus tööeline elanikkond on alla kriitilise piiri. Sellisel juhul tasuks kaaluda ehituspiirangute leevendamist, näiteks elamuhoonete ehitamine siseveekogude äärde aladel, mis ei ole planeeritud kasutada avaliku ruumina²⁷. See võimaldaks väikestel küladel pakkuda väärt elukeskkonda ja konkureerida suurte linnadega.

Keskkel kohal on panustamine elukeskkonda (looduslik mitmekesisus, keskkonna miljööväärtus) ja inimeste põhivajaduste tagamise – puhas joogivesi, aastaringselt sõidetavad ja turvalised teed, kiire internet, elektrienergia kättesaadavus ja

²⁶ Noorkõiv, R. (2021). Rahvastiku arengu eripärad Eestis.

<https://peresihthkapital.ee/app/uploads/2021/10/Rahvastikuarengu-piirkondlikud-erinevused-l%C3%B5ppraport-2021.pdf>

²⁷ Kliimask, J., Raet, J. (2018). Edela-Eesti asustuse elujõu säilitamine. Eesti Maaülikool, PKI.

varustuskindlus, lasteaia ja koolikohad, vaba aja veetmise võimalused. Sotsiaalelus on aga tähtsad toimetulek, võrgustamine, kaasamine ja kuuluvustunne – tugev samastumine kodukohaga ja selle käekäigust hoolimine. Kasutada tuleks personaalset lähenemist. Oma elanike puhul tuleks kindlasti fookuses hoida ennekõike kontakt ka nendega, kes on läinud ajutiselt kas mujale õppima või tööle, pakkuda neile motivatsiooni ja kindlust, et neilt oodatakse kodukohta tagasi pöördumist. Varasem elukoht on tagasirändes oluline sihtkoha määraja.

Kindlasti on elanikele suunatud poliitikas oluline koht ka suvekodude ja kinnisvara omanikega koostööl, kes aastaringiselt vallas ei ela. Tihti on nende roll kohaliku kogukonnaga koostöös olulisel kohal, näiteks külaliikumise toetamisel ja innovatsioonide esilekutsumisel. Vallavalitsuse võiks moodustada teemadega tegeleva kogukonnaspetsialisti ametikoha või määrata ülesanded juba töötavale ametnikule.

Ränne on oluline elanike arvu mõjutavaks teguriks Rõuge vallas. Rände põhjused on sihtrühmade lõikes erinevad. Otstarbekas oleks viia läbi küsitlus, et selgitada rände põhjuseid ja nendest lähtuvalt kujundada rahvastikupoliitika meetmed.

Rõuge valla turundamist tuleb läbi viia sihistatult konkreetsele sihtrühmale ja tuues välja tema jaoks Rõuge valla tugevused. Näiteks keskenduda noortele 25-40 eluaastat, st noortele ja lastega peredele. Kuna tegemist on suurearvulise vanusrühmaga ehk nn „laulva revolutsiooni lastega“, kellele lähitulevikus järgneb tunduvalt väiksem 1990ndatel sündinud vanusrühm, siis on praegu viimane aeg tegeleda selle rühmaga. Siin on oluline vaadata läbi lastele ja peredele mõeldud toetused ja teenused, samuti eluasemega ja töökohaga seotud võimalused ning nendega seotud toetusmeetmed. Oma kodu ei pea tähendama alati isiklikku maja koos maatükiga, vaid võib olla ka kaasaegne üürikorter korterelamus, st vajalik on mitmekesise ja aktiivse eluasemeturu olemasolu. Samuti tuleb arvestada, et maapiirkonda kolimine ei ole tänapäeval enam seotud otsese huviga põllumajandus- ja metsandussektoris töötamisega. Kuigi maal elamine annab võimaluse olla sõltumatum toidu tarneahelast on kesksel kohal võimalikult mitmekesised tegevusvõimalused sissetuleku saamiseks.

Sihtrühmade puhul tuleks sihistada kindlasti vähemalt viiele suunale:

- head ühendused ja lihtne logistiline kättesaadavus;
- kiire internet;
- sotsiaalset sidusust soosivad paigad (näiteks kaugtöö ja loometoad, internetikohvikud jms) kodu ja töökoha kõrval;
- töökoha olemasolu, ettevõtlusvõimaluste arendamine ja ise ettevõtjaks olemise soodustamine;
- kaasamine kodukoha arengusse, seda nii otsustusprotsessides osalemine kui „oma kätega panustamine (talgud, omatoidu müügivõimalused kohapeal, kodukohvikud jms).

Sageli on maale elama tulijad need, kellel pole varasemaid juuri uues elukohas, kuid neil võib olla keskmisest suurem sotsiaalne kapital, st ärksate inimeste lisandumine annab uut elujõudu kogukonnale. Uuskogukondade puhul ilmneb sageli nende kaugtöövõimaluste vajadus ja osalus loomemajanduses. Rõuge vallavalitsus võiks luua süsteemi, kus iga elanikuks registreerijaga valda võetakse näiteks nädala jooksul ühendus. Samuti võiks valla kodulehel olla eraldi teavitust uusasukale, mis sisaldab teavet vallas toimuvast, olulisi kontakte jms.

Järgnevalt loetelu mõningatest meetmetest mille kasutamise üle Rõuge vallas võiks samuti arutleda:

- lasteaia ja kooli õppekavasse kodukohaga seotu tugevam põimimine (õpilastööd, ettevõtete külastamine, töövarjuks olemine, kohalikes ettevõtetes praktikabaasi võimaldamine, vabatahtlikuna sündmustes osalemine, ajaloo uurimine jms);
- grantide ja stipendiumite süsteemi rakendamine vallast pärit õpilastele kodukohaga seostamiseks;
- õppelaenu tagasimaksmise toetamine, kui värskest lõpetanud kolib valda alaliselt elama;
- lihtsustada maal elamispinna hankimist ja eluasemeks hoonete renoveerimist või ehitamist, näiteks pakkuda taskukohast elamispinda, maad elamuehituseks või rahalist toetust;
- maksta starditoetust maapiirkonda elama asumisel või teha maamaksu soodustust noortele ja peredele;
- suunatud tööpakkumiste tegemine neile, kellel on suuremad seosed vallaga kas oma kodukoha kaudu või muul viisil;
- külaliikumise toetamine, kogukonnatöös sotsiaalsesse sidususse panustamine;
- koostöö naaberomavalitsustega teenuste arendamine, eriti kõrgemat järku teenuste osutamisel, sh maakonnakeskuses;
- transpordiühenduste tagamine, nõudetranspordi arendamine.

Tagasirände soodustamiseks on lisaks veel strateegiaid – ettevõtete maale meelitamine; suure regionaalse keskuse olemasolu ärakasutamine (olles selle nõ suhteliselt passiivse magala staatuses); turismi ja puhkemajanduse arendamine. Unustada ei tohiks ka pendelrändest tulenevaid võimalusi, pakkudes näiteks kaugtööks vajalikku.

Maaelu paradigmade muutustes on tõusnud esile ka ökokülades rakendatava säästva kogukonna mudeli rakendamine, mis seondub erinevate subkultuuridega tulekuga maale.

Kokkuvõttes, Rõuge vallal peaks olema oma terviklik rahvastikupoliitika, mis sisaldab süsteemseid meetmeid erinevatele sihtrühmadele, eesmärgiga tagada rahvastiku jätkusuutlikkus. Samas tuleks luua seiresüsteem, mille osaks on valla rahvastikuprotsesside süstemaatiline analüüs ja selle tulemustest vajadusel lähtuv meetmete korrigeerimine.

Lisa 1. Rõuge valla asustusüksuste jagunemine paikkondadessel

Paikkond	Asustusüksuse kood	Asustusüksuse nimi
Haanja	1164	Ala-Suhka küla
	1162	Ala-Tilga küla
	1689	Haanja küla
	1703	Haavistu küla
	1881	Holdi küla
	1890	Horoski küla
	1933	Hämkoti küla
	2008	Ihatsi küla
	2145	Jaanimäe küla
	2401	Kaaratautsa küla
	2571	Kaldemäe küla
	2625	Kaloga küla
	2968	Kergatsi küla
	3115	Kirbu küla
	3780	Kõomäe küla
	3946	Kääraku küla
	3990	Külma küla
	4277	Leoski küla
	4731	Mahtja küla
	4760	Mallika küla
	4846	Meelaku küla
	4946	Miilimäe küla
	7773	Mäe-Suhka küla
	5189	Mäe-Tilga küla
	5918	Palanumäe küla
	6051	Pausakunnu küla
	6078	Peedo küla
	6179	Piipsemäe küla
	6290	Plaani küla
	6287	Plaksi küla
	6362	Pressi küla
	6439	Purka küla
	6938	Resto küla
	7271	Saagri küla
	7341	Saika küla
	7599	Simula küla
	7691	Soodi küla

	8351	Trolla küla
	8354	Tsiamäe küla
	8374	Tsolli küla
	8410	Tummelka küla
	8762	Uue-Saaluse küla
	8802	Vaalimäe küla
	8906	Vakari küla
	9345	Villa küla
	9445	Vodi küla
	9665	Vänni küla
Krabi	1772	Harjuküla
	1863	Hintsiko küla
	3489	Krabi küla
	4160	Laurimäe küla
	4324	Liguri küla
	4694	Lüütsepa küla
	5099	Mutemetsa küla
	5839	Paganamaa küla
	6564	Pähni küla
	7712	Soolätte küla
	8038	Tagakolga küla
Kuutsi	2738	Karisöödi küla
	3728	Kuutsi küla
	6076	Peebu küla
	8229	Tiitsa küla
	8429	Tursa küla
	9354	Villike küla
Luutsniku	3089	Kilomani küla
	3478	Kotka küla
	3522	Kuiandi küla
	4502	Loogamäe küla
	4591	Luutsniku küla
	5054	Mustahamba küla
	5933	Palli küla
	6253	Pillardi küla
	6336	Posti küla
	6428	Pundi küla
	7397	Saluora küla
	7751	Sormuli küla
	8809	Vaarkali küla
Misso	1858	Hino küla
	2854	Kaubi küla
	3095	Kimalasõ küla

	3193	Kiviora küla
	3794	Korgõssaarõ küla
	3635	Kurõ küla
	3851	Käbli küla
	4071	Laisi küla
	4954	Misso alevik
	4956	Missokülä küla
	5035	Muraski küla
	6015	Parmu küla
	6435	Pupli küla
	6490	Põdramõtsa küla
	6784	Rammuka küla
	7021	Ritsiko küla
	7272	Saagrimäe küla
	7364	Sakudi küla
	7506	Savimäe küla
	7585	Siksälä küla
	7849	Suurõsuu küla
	9640	Väiko-Tiilige küla
Mõniste	1968	Hürova küla
	1972	Hüti küla
	2598	Kallaste küla
	5149	Mõniste küla
	6019	Parmupalu küla
	8415	Tundu küla
	9131	Vastse-Roosa küla
Nursi	1111	Ahitsa küla
	1758	Hansi küla
	1898	Horsa küla
	2516	Kahrila-Mustahamba küla
	2554	Kaku küla
	3334	Kolga küla
	4158	Lauri küla
	4670	Lükkä küla
	5423	Nilbõ küla
	5477	Nursi küla
	6386	Pugõstu küla
	6859	Raudsepä küla
	7600	Simmuli küla
	8237	Tilgu küla
	8366	Tsirgupalu küla
Pältre	1893	Horosuu küla
	1958	Häärmani küla

	3374	Kundsa küla
	4830	Mauri küla
	4957	Misso-Saika küla
	5305	Möldre küla
	6069	Pedejä küla
	6592	Pältre küla
	7419	Sapi küla
	8233	Tika küla
Rõuge	1456	Augli küla
	1745	Hallimäe küla
	1753	Handimiku küla
	1756	Hapsu küla
	1861	Hinu küla
	1896	Hotõmäe küla
	2146	Jaanipeebu küla
	2513	Kahru küla
	3026	Kiidi küla
	3329	Kokõ küla
	3327	Kokõjüri küla
	3318	Kokõmäe küla
	3664	Kurgjärve küla
	3706	Kuuda küla
	4358	Liivakupalu küla
	4568	Lutika küla
	5001	Muhkamõtsa küla
	5024	Muna küla
	5042	Murdõmäe küla
	5306	Möldri küla
	5434	Nogu küla
	5770	Paaburissa küla
	6670	Püssä küla
	6839	Rasva küla
	6892	Rebäse küla
	7144	Ruuksu küla
	7181	Rõuge alevik
	7168	Rõuge-Matsi küla
	7409	Sandisuu küla
	7574	Sika küla
	7650	Soekõrdsi küla
	7146	Suurõ-Ruuga küla
	8086	Tallima küla
	8170	Taudsa küla
	8218	Tiidu küla

	8241	Tindi küla
	8284	Toodsi küla
	8379	Tsutsu küla
	8623	Udsali küla
	8738	Utessuu küla
	8817	Vadsa küla
	9643	Väiku-Ruuga küla
Ruusmäe	1161	Ala-Palo küla
	1262	Andsumäe küla
	1750	Hanija küla
	1895	Hulaku küla
	3493	Kriguli küla
	3559	Kuklase küla
	3713	Kuura küla
	3941	Käänu küla
	4076	Laitsna-Hurda küla
	4372	Lillimõisa küla
	5041	Murati küla
	5199	Mäe-Lüütsepä küla
	5187	Mäe-Palo küla
	5278	Märdimiku küla
	5323	Naapka küla
	5942	Palujüri küla
	6358	Preeksa küla
	6463	Puspuri küla
	6687	Raagi küla
	7027	Rogosi-Mikita küla
	7125	Rusa küla
	7153	Ruusmäe küla
	7431	Sarise küla
	7968	Söödi küla
	8357	Tsiiruli küla
	8358	Tsilgutaja küla
	8448	Tuuka küla
	8503	Tõnkova küla
	9129	Vastsekivi küla
	9261	Vihkla küla
	9487	Vorstimäe küla
	9488	Vungi küla
Saarlase	2491	Kadõni küla
	2627	Kaluka küla
	2936	Kellämäe küla
	3256	Kogrõ küla

	3558	Kuklasõ küla
	3873	Kängsepä küla
	4422	Listaku küla
	4947	Mikita küla
	5283	Märdi küla
	6485	Põdra küla
	6545	Põru küla
	6611	Pärlijõe küla
	7008	Ristemäe küla
	7052	Roobi küla
	7305	Saarlase küla
	7321	Sadramõtsa küla
	7346	Saki küla
	8603	Tüütsi küla
	9030	Vanamõisa küla
Saru	3250	Koemetsa küla
	7363	Sakurgi küla
	7436	Saru küla
	7609	Singa küla
Sänna	1676	Haabsilla küla
	1789	Heedu küla
	1911	Hurda küla
	2357	Järvepalu küla
	2704	Karaski küla
	2866	Kaugu küla
	3698	Kurvitsa küla
	4111	Laossaarõ küla
	5822	Paeboja küla
	6128	Petrakuudi küla
	6991	Riitsilla küla
	7575	Sikalaanõ küla
	7930	Sänna küla / Sännä
	9329	Viliksaarõ küla
Tsiistre	1966	Hürsi küla
	3906	Kärinä küla
	6538	Põnni küla
	7411	Sandi küla
	7504	Savioja küla
	8360	Tsiistre küla
Varstu	2677	Kangsti küla
	3793	Kõrgepalu küla
	4825	Matsi küla
	4933	Metstaga küla

	6434	Punsa küla
	6858	Raudsepa küla
	9002	Vana-Roosa küla
	9095	Varstu alevik
	9391	Viru küla
Viitina	1005	Aabra küla
	1728	Haki küla
	1791	Heibri küla
	1956	Härämäe küla
	2206	Jugu küla
	2358	Järvekülä küla
	2708	Karba küla
	2899	Kavöldi küla
	3861	Kähri küla
	4996	Muduri küla
	5176	Mõõlu küla
	5732	Ortumäe küla
	6433	Pulli küla
	6895	Rebäsemõisa küla
	7507	Savioru küla
	7656	Soemõisa küla
	7721	Soomõoru küla
	8200	Tialasõ küla
	9307	Viitina küla

Lisa 2. Rõuge valla rahvastikuproгноosi stsenaariumite arvutused

Baasstsenaarium

	2021	2026	2031	2036	2041
0-4	204	220	210	200	180
5-9	191	200	210	210	200
10-14	240	190	200	210	210
15-19	239	240	190	200	210
20-24	262	240	240	190	200
25-29	299	260	240	240	190
30-34	383	290	260	230	230
35-39	313	380	290	250	230
40-44	306	300	380	290	250
45-49	361	300	300	370	280
50-54	389	350	290	290	360
55-59	466	370	330	280	280

60-64	397	440	350	320	260
65-69	381	370	400	320	290
70-74	277	340	320	350	280
75-79	224	280	340	320	350
80-84	178	140	170	200	190
85+	182	200	200	210	240
KOKKU	5292	5130	4950	4690	4430

Rändestsenaarium

	2021	2026	2031	2036	2041
0-4	204	190	150	110	80
5-9	191	180	170	130	100
10-14	240	190	190	170	130
15-19	239	240	190	180	160
20-24	262	220	210	160	170
25-29	299	210	170	160	110
30-34	383	270	190	150	140
35-39	313	370	270	180	130
40-44	306	300	360	260	180
45-49	361	290	300	350	250
50-54	389	340	280	280	330
55-59	466	360	320	250	250
60-64	397	440	340	300	240
65-69	381	370	410	320	270
70-74	277	340	330	360	280
75-79	224	270	340	320	350
80-84	178	190	230	280	270
85+	182	190	210	230	270
KOKKU	5292	4990	4640	4190	3720

Elanike arvu stabiliseerimise stsenaarium

	2021	2026	2031	2036	2040
0-4	204	220	220	220	210
5-9	191	210	230	230	230
10-14	240	200	220	240	240
15-19	239	250	210	220	240
20-24	262	240	250	210	230
25-29	299	270	250	260	220
30-34	383	310	290	270	270
35-39	313	400	330	300	270
40-44	306	320	400	340	310

45-49	361	310	330	410	340
50-54	389	360	310	330	410
55-59	466	390	350	310	320
60-64	397	440	360	340	300
65-69	381	370	410	340	320
70-74	277	340	330	370	300
75-79	224	280	350	330	370
80-84	178	190	240	290	280
85+	182	200	210	240	270
KOKKU	5292	5300	5280	5230	5140